Nr 19

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1965 vid dess fyrtionionde sammanträde fattade beslut; given Stockholms slott den 17 december 1965.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed anhålla om riksdagens yttrande över vad föredragande departementschefen anfört angående vissa i nämnda protokoll omförmälda, av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1965 vid dess fyrtionionde sammanträde antagna instrument.

GUSTAF ADOLF

Sven Aspling

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen underställs riksdagen följande av Internationella arbetsorganisationens (ILO) allmänna konferens år 1965 antagna instrument, nämligen rekommendation (nr 123) angående sysselsättning av kvinnor med familjeplikter, konvention (nr 123) angående minimiålder för tillträde till arbete under jord i gruvor, rekommendation (nr 124) i samma ämne, konvention (nr 124) angående läkarundersökning av minderåriga för utrönande av deras lämplighet för arbete under jord i gruvor samt rekommendation (nr 125) angående arbetsvillkor för minderåriga under jord i gruvor. Svensk ratificering av de båda konventionerna anses böra anstå tills vidare.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 17 december 1965.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Aspling, *vissa av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1965 vid dess fyrtionionde sammanträde fattade beslut* samt anför.

Genom sin anslutning till Nationernas förbund den 9 mars 1920 inträdde Sverige såsom medlem av Internationella arbetsorganisationen (ILO) i Genève.

Organisationens beslutande församling — Internationella arbetskonferensen — som sammanträder minst en gång varje år, har enligt artikel 19 i organisationens stadga att beträffande förslag, som uppförts på dess dagordning, välja mellan två former för godtagande. Antingen skall ett sådant beslut resultera i ett förslag till internationell konvention, avsedd att ratificeras av organisationens medlemmar, eller också skall det utmynna i en rekommendation, avsedd att övervägas vid lagstiftning eller annorledes men utan den bindande karaktär, som tillkommer en ratificerad konvention. Därest beslutet är av mindre räckvidd eller av väsentligen formell innebörd, t. ex. då det gäller en begäran om utredning, brukar det ges formen av en resolution.

Varje medlem av organisationen skall inom ett år från avslutandet av ett konferenssammanträde underställa därå antagna konventioner och rekommendationer vederbörlig myndighet (i vårt land riksdagen) för vidtagande av lagstiftnings- eller andra åtgärder. Varje medlem har vidare skyldighet att underrätta Internationella arbetsbyråns generaldirektör om de åtgärder, som vidtagits för att underställa konventioner vederbörlig myndighet, samt om eljest vidtagna åtgärder. Medlem, som inte ratificerat viss konvention, skall tid efter annan till Internationella arbetsbyråns generaldirektör avge redogörelse för såväl lagstiftning och praxis med avseende på de i konventionen behandlade frågorna som den omfattning, vari konventionens be-

stämmelser genomförts eller avses att genomföras genom lagstiftning, administrativa åtgärder, kollektivavtal eller annorledes, samt ange de omständigheter, som förhindrar eller fördröjer ratificeringen av konventionen. Motsvarande gäller i fråga om rekommendationer med tillägg, att redovisning skall lämnas även för sådana jämkningar i rekommendationer, som befunnits eller kan befinnas erforderliga vid antagande eller tillämpning av bestämmelserna i desamma.

Generalsekreterarens i Nationernas förbund befattning med de konventioner och rekommendationer, som beslutas av Internationella arbetsorganisationen, har övertagits av generaldirektören för Internationella arbetsbyrån (artiklarna 20 och 21), varvid emellertid föreskrivits, att ett av de två officiella exemplaren av varje av Internationella arbetskonferensen antagen konvention eller rekommendation skall deponeras hos Förenta Nationernas generalsekreterare samt att varje ratifikation av en sådan konvention skall delges Förenta Nationernas generalsekreterare för registrering i enlighet med bestämmelsen i artikel 102 av Förenta Nationernas stadga.

Internationella arbetskonferensens fyrtionionde sammanträde hölls i Genève under tiden den 2—23 juni 1965. I sammanträdet deltog delegationer från 104 av ILO:s 114 medlemsstater jämte observatörer från tre områden utanför moderlandet, tillsammans över 1 300 personer. Social- eller arbetsministrar från 68 länder bevistade konferensen. Det stora flertalet medlemsstater hade sänt fullständiga delegationer, dvs. två regerings-, ett arbetsgivar- och ett arbetstagarombud. Sverige deltog i sammanträdet med en fullständig delegation.[1]

Här bör särskilt nämnas, att svenska riksdagens andra lagutskott gjorde ett besök i Genève för att studera konferensen. Under två dagar fick utskottets ledamöter informationer om Internationella arbetsbyråns verksamhet, om sekretariatets sätt att arbeta, om teknisk biståndsverksamhet m. m., var-

[1] Genom beslut den 29 april och den 21 maj 1965 utsåg Kungl. Maj:t chefen för socialdepartementet att jämte följande personer delta i konferensen, nämligen

för *regeringen:* såsom ombud statssekreteraren i socialdepartementet Lars-Åke Åström och statssekreteraren i inrikesdepartementet Reidar Tilert samt såsom experter ledamoten av riksdagens andra kammare Ingemund Bengtsson, tillika ersättare för regeringsombuden, numera departementssekreterarna Ian Lagergren och Ingemar Lindberg, båda i socialdepartementet, numera kanslirådet Göran Waldau och juris doktorn Åke Larsson, båda i inrikesdepartementet, byråchefen i arbetarskyddsstyrelsen, överingenjören Hilding Starland, numera byrådirektören hos arbetsmarknadsstyrelsen Ingeborg Jönsson ävensom chefen för Kooperativa förbundets presstjänst Bertil Mathsson;

för *arbetsgivarna:* såsom ombud direktören i Svenska arbetsgivareföreningen Gullmar Bergenström samt såsom experter direktören Erik Forstadius, civilingenjören Gideon Gerhardsson samt direktörerna Stig Sandell och Lars Strängh, samtliga i Svenska arbetsgivareföreningen;

för *arbetstagarna:* såsom ombud sekreteraren i Landsorganisationen Bertil Bolin samt såsom experter ordföranden i Svenska gruvindustriarbetareförbundet Nils Lindell, agronomie licentiaten Clas-Erik Odhner, Landsorganisationen, ledamoten av riksdagens andra kammare Sigrid Ekendahl samt sekreteraren i Tjänstemännens centralorganisation Britt-Marie Bystedt.

Därjämte deltog kanslirådet i socialdepartementet Sten-Eric Heinrici i konferensens senare del.

jämte ledamöterna i grupper bevistade sammanträden med olika konferensutskott och åhörde inlägg i plenardebatten. Utskottet sammanträffade även med ILO:s generaldirektör David Morse och erhöll av honom en orientering om ILO:s aktuella och framtida problem och program.

Dagordningen för konferenssammanträdet omfattade följande överläggningsämnen.

I. Generaldirektörens för Internationella arbetsbyrån rapport.
II. Finansiella och budgetära frågor.
III. Upplysningar och årsrapporter rörande medlemsstaternas tillämpning av konventioner och rekommendationer.
IV. Minderårigas användande i arbete under jord i gruvor av alla slag.
V. Sysselsättning av kvinnor med familjeplikter.
VI. Jordreform med särskilt beaktande av sysselsättningspolitiska och sociala aspekter.
VII. Kooperationens roll för den ekonomiska och sociala utvecklingen i utvecklingsländerna.

Dessutom framlades inför konferensen en speciell rapport rörande tillämpningen av den vid 1964 års arbetskonferens antagna deklarationen rörande Sydafrikas apartheidpolitik. Deklarationen föranledde ingen åtgärd från konferensens sida men berördes i några anföranden i generaldebatten.

Under punkt II på dagordningen antog konferensen budget för Internationella arbetsorganisationen avseende utgifter för år 1966; budgeten fastställdes till 20 337 871 U. S. dollar.

Följande av konferensen fattade beslut, vilka hänför sig till punkterna IV och V på dagordningen, är av beskaffenhet att i enlighet med artikel 19 av Internationella arbetsorganisationens stadga skola underställas riksdagen, nämligen

1) rekommendation (nr 123) angående *sysselsättning av kvinnor med familjeplikter,*

2) konvention (nr 123) angående *minimiålder för tillträde till arbete under jord i gruvor,*

3) rekommendation (nr 124) i samma ämne,

4) konvention (nr 124) angående *läkarundersökning av minderåriga för utrönande av deras lämplighet för arbete under jord i gruvor,*

5) rekommendation (nr 125) angående *arbetsvillkor för minderåriga under jord i gruvor.*

Texterna på engelska och svenska till dessa internationella instrument torde få såsom bilagor *(bilagorna 1—5)* fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende.

En särskild bilaga *(bilaga 6)* med förteckning över samtliga resolutioner som antagits vid konferensen torde även få fogas till protokollet.

1. Rekommendation angående sysselsättning av kvinnor med familjeplikter

Frågan om sysselsättning av kvinnor med familjeplikter har varit föremål för behandling vid två på varandra följande internationella arbetskonferenser. En första diskussion ägde sålunda rum vid 1964 års konferens och ledde efter ytterligare överväganden vid konferensen påföljande år till antagande av en rekommendation i ämnet.

Rekommendationen antogs enhälligt.

Innehållet i rekommendationen

I rekommendationens inledning erinras om att kvinnorna i många länder i allt större utsträckning arbetar utanför hemmet och att de på grund härav ställs inför speciella problem. Sådana problem, som uppstår även för andra arbetstagare, kan avsevärt underlättas genom åtgärder av generell natur, såsom en successiv förkortning av arbetstiden. Det framhålles vidare att många av dessa problem inte är säregna för arbetande kvinnor utan berör familjen och samhället i dess helhet och att såväl medlemsstaternas regeringar som offentliga och privata organisationer måste ägna uppmärksamhet åt dessa problem i ett vidsträckt socialt, ekonomiskt och juridiskt sammanhang.

Rekommendationens operativa del fastslår som allmän princip att vederbörande myndigheter bör i samverkan med särskilt arbetsmarknadens parter föra en politik som gör det möjligt för kvinnor med familjeplikter att arbeta utanför hemmet utan att bli föremål för diskriminerande åtgärder och under harmoniska förhållanden fullgöra sina uppgifter såväl i hemmet som i arbetet.

I övrigt innehåller rekommendationen fyra avsnitt, som behandlar informations- och upplysningsverksamhet, åtgärder för barntillsyn, inträde och återinträde på arbetsmarknaden samt diverse bestämmelser.

När det gäller upplysningsverksamhet bör man, heter det i rekommendationen, stimulera sådana överväganden av problemen rörande kvinnliga arbetstagare med familjeplikter som kan anses nödvändiga för att hjälpa dessa arbetstagare att bli effektivt införlivade med arbetskraften på grundval av lika rättigheter. Vidare bör man bedriva och främja forskning rörande de olika aspekterna på sysselsättning av kvinnor med familjeplikter samt hos allmänheten skapa en vidare förståelse för dessa arbetstagares problem för att få till stånd en samhällspolitik och ett opinionsklimat som kan bidra till att hjälpa dem att fullgöra sina uppgifter i familjen och på arbetsplatsen.

I fråga om anordningar för barntillsyn bör vederbörande myndigheter och organisationer för att få ett begrepp rörande omfattningen och arten av de anordningar som erfordras för att hjälpa kvinnliga arbetstagare att fullgöra sina plikter gentemot familjen och i arbetet inom ramen för sina re-

surser insamla och publicera tillförlitliga statistiska uppgifter om antalet arbetande eller arbetssökande mödrar och deras barns antal och ålder samt genom systematiska undersökningar fastställa vilka behov och önskemål som förefinns. Tjänster och anordningar för barntillsyn bör motsvara sålunda uttryckta behov och önskemål. I detta syfte bör vederbörande myndigheter och organisationer uppmuntra och underlätta fastställande av planer för en systematisk utveckling av sådana tjänster och anordningar och själva organisera samt stimulera och underlätta tillhandahållandet av tjänster och anordningar för barntillsyn, antingen till rimliga avgifter eller vid behov kostnadsfritt, enligt smidiga regler och i en omfattning, som tillgodoser barnens behov i olika åldrar såväl som deras yrkesarbetande föräldrars behov. Anordningar för barntillsyn bör uppfylla av vederbörande myndigheter fastställda och övervakade krav i fråga om utrustning och hygien samt när det gäller personalens storlek och kvalifikationer. Personalen bör få tillfredsställande utbildning. Slutligen heter det under avsnittet om barntillsyn att vederbörande myndigheter och organisationer bör bidra till att hos allmänheten skapa förståelse och stöd för strävandena att tillgodose yrkesarbetande föräldrars särskilda behov med avseende på anordningar för sådan tillsyn.

Beträffande inträde och återinträde på arbetsmarknaden uttalar rekommendationen i huvudsak följande. I syfte att göra det möjligt för kvinnor med familjeplikter att bli införlivade med arbetsmarknaden på samma villkor som andra arbetstagare eller i syfte att underlätta deras inträde på arbetsmarknaden eller deras återinträde på denna efter en relativt lång tids frånvaro, bör vederbörande myndigheter och organisationer tillse att unga flickor erhåller allmän undervisning, yrkesvägledning och yrkesutbildning utan någon form av diskriminering grundad på kön. Vidare bör de uppmuntra unga flickor att skaffa sig en ingående yrkesförberedelse samt söka övertyga föräldrar och lärare om behovet att ge flickorna en sådan förberedelse. Erforderliga tjänster bör tillhandahållas för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden för kvinnor, som huvudsakligen på grund av familjeplikter ännu inte haft förvärvsarbete, eller underlätta återinträdet på arbetsmarknaden för kvinnor som av samma skäl varit frånvarande från densamma under relativt lång tid. Dessa tjänster bör innefatta rådgivnings-, informations- och arbetsförmedlingsverksamhet samt yrkesutbildnings- och omskolningsmöjligheter, anpassade till vederbörandes behov och tillgängliga utan åtskillnad med avseende på ålder. Sådana tjänster och anordningar bör regelbundet överses, så att de rätt anpassas till de kvinnliga arbetstagarnas speciella behov och till den ekonomiska och tekniska utvecklingens växlande behov och tendenser.

Kvinnor som genom sina familjeplikter till följd av moderskap inte anser sig kunna återinträda i arbete omedelbart efter utgången av den normala ledighet för moderskap som fastställts i lagstiftningen eller praxis bör

beviljas en rimlig ytterligare ledighet utan att förlora sitt arbete samtidigt som de till fullo bevarar alla från anställningen härrörande rättigheter. Om anställningsavtal upphör till följd av moderskap, bör kvinnan kunna återanställas enligt de bestämmelser i 1963 års rekommendation om uppsägning av anställningsavtal som är tillämpliga på arbetstagare vilkas anställning upphört på grund av minskning i arbetsstyrkan.

Slutligen må nämnas att rekommendationen under ett avsnitt »diverse bestämmelser» anmodar myndigheter och organisationer att genom andra åtgärder bistå kvinnliga arbetstagare med att fullgöra sina förpliktelser såväl i yrket som gentemot sin familj utan förfång för deras möjligheter till anställning eller befordran. Särskilt bör man uppmärksamma frågor av speciell betydelse för kvinnliga arbetstagare med familjeplikter, t. ex. organisationen av den offentliga transporttjänsten, samstämmighet mellan arbetstid och skolschema samt tjänster och anordningar för barntillsyn liksom tillhandahållande till låga kostnader av sådana anordningar som erfordras för att förenkla och underlätta hushållsarbetet. Vidare bör man eftersträva att utveckla en hemhjälpsverksamhet som bedrivs och kontrolleras av offentlig myndighet och som vid fall av behov kan erbjuda kvinnliga arbetstagare med familjeplikter kvalificerad hjälp mot rimlig ersättning.

På svenskt initiativ framlade regeringsdelegaterna från de nordiska länderna gemensamt ett förslag till resolution, vari man uttryckte önskemål om att rekommendationen med regelbundna mellanrum skulle bli föremål för revision. Den första översynen skulle vara utförd före år 1975. Den föreslagna resolutionen antogs enhälligt av konferensen.

Svenska bestämmelser

Svenska bestämmelser som har samband med det ämne som behandlas i rekommendationen återfinns i lagen den 21 december 1945 (nr 844) om förbud mot arbetstagares avskedande i anledning av äktenskap eller havandeskap m. m., arbetarskyddslagen den 3 januari 1949 (nr 1), barnavårdslagen den 29 april 1960 (nr 97) samt när det gäller ekonomiska förmåner vid moderskap lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring (3 kap.).

Yttranden

I ärendet har yttranden inhämtats från socialstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, arbetarskyddsstyrelsen, Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Yrkeskvinnors Klubbars Riksförbund, Fredrika-Bremer-förbundet och ILO-kommittén.

Socialstyrelsen betonar att styrelsen i enlighet med sin instruktion har

att verka för familjestödjande åtgärder. Styrelsen är också tillsynsmyndighet över barnavårdsanstalter till vilka jämlikt 55 § barnavårdslagen bl. a. räknas barnstugor (lekskolor, daghem och fritidshem). Dessa anstalter — liksom de s. k. familjedaghemmen — är f. n. samhällets förnämsta hjälpmedel i frågor rörande »Tjänster och anordningar för barntillsyn» (se rekommendationens avdelning III). Styrelsen erinrar vidare om att på förslag av familjeberedningen en arbetsgrupp har tillsatts med uppgift att stimulera de lokala myndigheterna till intensifierad verksamhet för barntillsyn. I denna arbetsgrupp är — förutom socialstyrelsen — även arbetsmarknadsstyrelsen, bostadsstyrelsen och skolöverstyrelsen representerade. Frågor om utbildning av personal på detta område handhas av bl. a. socialstyrelsen och skolöverstyrelsen.

Också i sin egenskap av remissmyndighet bevakar styrelsen de syftemål som anges i rekommendationen. I detta avseende erinrar styrelsen om det remissutlåtande som styrelsen avgivit över arbetsmarknadsutredningens betänkande »Arbetsmarknadspolitik» (SOU 1965: 9), särskilt kap. 14 i betänkandet. Styrelsen har där berört flertalet av frågorna i rekommendationen.

I rekommendationen har under punkt 12 upptagits frågan om hemservice i offentlig regi för framförallt kvinnliga arbetstagare med familjeplikter. En sådan hemservice skulle enligt socialstyrelsens mening kunna bli ett allt nödvändigare komplement till den sociala hemhjälpen (hemhjälp till sjuka och klena husmödrar, barnvakt hos sjuka och ibland friska barn samt kontinuerlig hemhjälp till åldringar och handikappade). Hemserviceverksamhet har ännu inte bedrivits och knappast ens diskuterats i Sverige men är enligt styrelsens mening synnerligen angelägen. Styrelsen har behandlat frågan i det nyssnämnda utlåtandet. Det är önskvärt, säger styrelsen, att frågan om hemservice till familjer med förvärvsarbetande hustrur upptas till särskild utredning exempelvis av familjeberedningen.

Socialstyrelsen beaktar givetvis den barn- och ungdomspsykologiska forskningen och söker stimulera till ökad dylik forskning samt följer de statistiska redogörelserna rörande kvinnans och familjens anknytning till familje- och arbetslivet.

Av det anförda framgår, säger styrelsen slutligen, att myndigheterna i Sverige arbetar helt efter de linjer som uppdragits i rekommendationen. Mycket på detta område återstår emellertid att göra och socialstyrelsen tillstyrker varmt att rekommendationens principer beaktas under det fortsatta arbetet på de fält som regleras i rekommendationen.

Arbetsmarknadsstyrelsen understryker att sådana frågor som familjens funktion och de enskilda familjemedlemmarnas ställning och uppgifter inom familjen samt ansvarsfördelningen dem emellan inte uppmärksammats i tillräcklig grad i den internationella rekommendationen. Styrelsen är härutöver angelägen framhålla att en särbehandling av kvinnorna på arbetsmarknaden snarare kan motverka än befordra en snabb utveckling mot

verklig likställdhet i arbetslivet. Styrelsen är emellertid medveten om att det traditionella tänkesättet i dessa frågor är djupt rotat hos flertalet av ILO:s medlemsstater och att rekommendationen i dess nuvarande utformning sannolikt kommer att kunna iakttas av flertalet stater.

Mot bakgrunden härav och med hänsyn till att konferensen enhälligt antagit en resolution om att den föreslagna rekommendationen före 1975 skall bli föremål för revidering och att det är väsentligt att man kan få till stånd ett instrument som kan godkännas av flertalet länder, vill styrelsen inte motsätta sig att rekommendationen — trots dess särbehandling av kvinnorna på arbetsmarknaden — beaktas för Sveriges vidkommande.

Arbetarskyddsstyrelsen inskränker sig till att kommentera rekommendationens avsnitt »I. Allmän princip» och yttrar därom följande.

Punkten 1. a) Svensk arbetarskyddslagstiftning saknar bestämmelser om skydd mot diskriminering av kvinnlig arbetskraft i den bemärkelse rekommendationen avser. De enda särbestämmelser gällande kvinnor som finns i arbetarskyddslagen är i 34 § om förbud för kvinna att arbeta under jord i gruva eller stenbrott samt i 35 § om ledighet vid barnsbörd och amning. Dessutom kan Kungl. Maj:t enligt 38 § föreskriva särskilda villkor för att kvinna skall få användas till särskilt riskfyllda arbeten eller förbjuda att kvinna används därtill. Det finns dock f. n. ingen sådan förordning.

Punkten 1. b) Socialinspektörerna vid yrkesinspektionen skall särskilt ägna uppmärksamhet åt bl. a. frågor som angår kvinnors arbetsförhållanden samt öva tillsyn ur allmän social synpunkt. Också deltidsarbete är en social kvinnofråga som socialinspektör, där hon anser det lämpligt, kan ta upp till diskussion med arbetsledningen.

Svenska arbetsgivareföreningen uttalar att rekommendationen behandlar ett område som i Sverige f. n. är föremål för stor uppmärksamhet. Såväl myndigheter som arbetsmarknadens huvudorganisationer har vidtagit eller planerar att vidta flertalet av de åtgärder som avses i rekommendationen. Framförallt beträffande de åtgärder som omnämns i avsnitt III av rekommendationen »Tjänster och anordningar för barntillsyn» anser föreningen dock att betydligt kraftigare insatser krävs från myndigheternas sida.

Föreningens kritik riktar sig huvudsakligen mot rekommendationens *punkt 10*. Efter en erinran om att kvinnor i Sverige genom lagstiftning har rätt till en så lång ledighet som maximalt sex månader i samband med havandeskap och barnsbörd anför föreningen följande. Sådana åtgärder som enligt punkten 10: 1 i rekommendationen bör vidtas för att i möjlig utsträckning bevilja kvinnor, som på grund av moderskap inte anser att de kan återinträda i arbetet omedelbart efter utgången av den normala ledigheten för moderskap, en rimlig ytterligare ledighet utan att de därigenom

förlorar sitt arbete men samtidigt till fullo bevarar alla från anställningen härrörande rättigheter, torde inte vara behövliga. Ytterligare ledighet med eventuellt bibehållna förmåner bör enligt föreningens mening endast förekomma efter överenskommelse i det enskilda fallet mellan arbetsgivaren och arbetstagaren.

Vad beträffar punkt 10: 2 hävdar föreningen att en generell förtursrätt vid återanställning för kvinnor, vilkas anställningsavtal upphört till följd av moderskap, måste ofta innebära avsevärda olägenheter från arbetsgivarsynpunkt och skapa nya argument mot anställning av kvinnlig arbetstagare. Inte heller denna del av rekommendationen anser föreningen därför böra föranleda några åtgärder.

Slutligen påpekar föreningen att vid sidan av sådana åtgärder som avses i rekommendationen gynnsammare förutsättningar måste skapas för gifta kvinnor, vilka önskar förvärvsarbeta, genom att skattesystemet utformas så att kvinnans behållna lön efter skatt inte oskäligt begränsas.

Landsorganisationen framhåller, att organisationen i samband med förarbetena till rekommendationen uttryckt tveksamhet om önskvärdheten av ett internationellt instrument speciellt ägnat åt sysselsättning av kvinnor med hänsyn till att särskilda åtgärder till förmån för kvinnor skulle kunna äventyra deras utsikter till lika möjligheter på arbetsmarknaden. Med beaktande av de olikartade förhållandena inom ILO:s medlemsstater har Landsorganisationen dock tillstyrkt det nu antagna instrumentet. För svenskt vidkommande synes det emellertid följdriktigt att rekommendationen, såvitt praktiskt möjligt, anses tillämplig på alla arbetstagare.

Beträffande texten har Landsorganisationen endast en anmärkning, avseende punkt 10: 1. Bestämmelsen i denna att kvinnor som beretts möjlighet till förlängd ledighet för moderskap skall till fullo bevara alla från anställningen härrörande rättigheter torde inte stå i överensstämmelse med svenska förhållanden.

I övrigt vill Landsorganisationen endast i anslutning till en vid arbetskonferensen antagen resolution understryka behovet av en kontinuerlig revision och anpassning av den föreliggande rekommendationstexten.

Även *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* erinrar om att organisationen vid förarbetena till instrumentet varit tveksam till en rekommendation i frågan. Anledning härtill är att man bör arbeta för jämställdhet på arbetsmarknaden för män och kvinnor. TCO vänder sig emot att man skapar en särställning för kvinnor med familjeplikter. Familjeplikterna bör enligt TCO:s uppfattning inte endast vila på kvinnorna utan i lika hög grad på männen. Inledningen till rekommendationen ger uttryck åt en liknande inställning, när det anförs att de problem som kvinnor med familjeplikter ställs inför inte är säregna för dessa. Dessvärre fullföljs inte denna inställning i rekommendationen. Enligt TCO:s uppfattning bör åtgärder av det slag

som föreslås i rekommendationen gälla samtliga förvärvsarbetande. TCO är sålunda positivt inställd till åtgärderna som sådana men motsätter sig att de endast skall avse en speciell grupp av de förvärvsarbetande.

Yrkeskvinnors Klubbars Riksförbund (YKR) uttalar sig i samma riktning som TCO beträffande den bristande överensstämmelsen mellan rekommendationens inledande text och dess operativa del samt yttrar härom följande.

På punkt efter punkt utvecklas förslagen i rekommendationen från den utgångspunkten att det är kvinnorna som har familjeplikterna och som på grund därav är i behov av speciella stödåtgärder för att ändock kunna klara sin arbetssituation. Enligt förbundets mening är det en klart felaktig turnering av hela problematiken. *Om* kvinnornas förvärvsarbete allmänt accepteras och *om* kvinnorna förvärvsarbetar saknas all anledning att konservera en uppfattning att de skulle bibehållas vid familjeansvar och familjeplikter som är av större kvalitativ och kvantitativ betydelse än det ansvar och de plikter som bör åvila varje familjemedlem, inte minst fäderna. En sådan fördelning som lägger den huvudsakliga delen av de praktiska familjeplikterna på kvinnorna var naturlig i en situation då kvinnorna var hemarbetande men är inte bara onaturlig utan helt obefogad i en situation när kvinnorna har samma ansvar i arbetslivet som förvärvsarbetande män med familjeplikter.

Beträffande de olika avsnitten i rekommendationen yttrar YKR bl. a. följande.

Mot avsnitt II riktar YKR mycket allvarliga erinringar. Förbundet är medvetet om att det inte är vare sig lämpligt eller möjligt att vidta lagstiftningsåtgärder rörande en sådan fråga som t. ex. frågan om arbetsfördelningen i hemmet. Samtidigt har förbundet den bestämda uppfattningen, att kvinnor i yrkesarbete inte någonsin kan bli — och inte rimligen bör bli — jämställda på arbetsmarknaden, om de inte är beredda att i arbetet axla samma ansvar och göra samma insats som sina manliga kolleger. TCO och familjeberedningen har gjort utredningar om arbetsfördelningen i hemmet, båda utvisande att det finns en markant snedbelastning beträffande arbetsuppgifternas fördelning även i hem där båda makarna förvärvsarbetar. En effektiv väg att komma tillrätta med sådana missförhållanden är enligt förbundets uppfattning en rätt upplagd opinionsbildning. När det därför i rekommendationen väljs att låta informations- och upplysningsverksamheten bland allmänheten få ett sådant innehåll som närmast kommer att konservera snedbelastningen och genom åtgärder som aldrig kan bli annat än halvmesyrer »underlätta» för kvinnorna är det en farlig väg som snarare kan bli till förfång än till gagn för frågans riktiga behandling. Till och med forskningen bör enligt rekommendationen få en sådan inriktning att de olika aspekterna på kvinnor med familjeplikter blir belysta. Enligt YKR:s mening är en forskning i dessa frågor av stor betydelse men bör inte låsas vid frågan om kvinnor med familjeplikter utan beröra hela den problematik

som för alla i samhället blivit en angelägenhet till följd av kvinnornas ökade förvärvsarbete.

Rekommendationens förslag under avsnitt III om särskilda åtgärder för lösning av barntillsynsfrågan finner förbundet däremot vara synnerligen värdefulla. Då denna frågas lösning är av fundamental vikt tillstyrks varje förslag som kan leda till en intensifiering av strävandena i denna riktning. Även på denna punkt är det emellertid enligt förbundets mening felaktigt att motivera åtgärderna med att de erfordras för att hjälpa kvinnlig arbetstagare att fullgöra sina plikter gentemot familjen och i arbetet. Den enda godtagbara motiveringen för de i och för sig utomordentligt betydelsefulla åtgärderna måste vara, att samtliga föräldrar med förvärvsarbete — ensamstående och gifta — därigenom får möjligheter att fullgöra sina plikter i arbetet utan att åsidosätta sina plikter gentemot barnen. Förbundet stryker också under vad som i punkt 6 mycket riktigt anförs, att vederbörande myndigheter bör bidra till att hos allmänheten skapa förståelse och stöd för strävandena att tillgodose »yrkesarbetande föräldrars» särskilda behov när det gäller tjänster och anordningar för barntillsyn.

Att införa särskilda möjligheter till ledighet för kvinnor till följd av moderskap, såsom föreslås i punkt 10, är enligt förbundets mening en klart olämplig väg. I den mån ledigheten inte betingas av medicinska skäl i nära anslutning till barnsbörden, bör eventuella möjligheter till ledighet på grund av moderskap inte avvika från eventuella möjligheter till ledighet på grund av faderskap.

Förbundet betonar slutligen att den samhällspolitik och det opinionsklimat som eftersträvas i rekommendationen måste ha till huvudsyfte att ge kvinnor och män en verklig likställighet både i hem och arbetsliv. Varje annan väg är ägnad att fördröja lika lön och lika befordringsmöjligheter för kvinnorna. Det torde inte vara realistiskt att räkna med att arbetsgivare kan vara beredda att acceptera kvinnor på samma villkor som män i arbetslivet om deras arbete måste kringgärdas med en rad skilda former av stöd för att de — i stället för att förkovra och rekreera sig — skall använda fritid och delvis arbetstid till städning, tvätt, strykning, disk, uppköp m. m.

I Sverige har sedan flera decennier pågått en diskussion om på vilka vägar möjligheter skall skapas för kvinnorna att klara sina »dubbla roller». Det är ingen överdrift att säga, att detta har fört frågan på fel väg. För länder som inte »hunnit så långt» som Sverige i dessa frågor kan det inte vara rekommendabelt att gå en väg som leder kring själva problemet och fördröjer en acceptabel lösning.

Under hänvisning till anförda starka betänkligheter avstyrker förbundet ett godkännande av rekommendationen.

Fredrika-Bremer-förbundet anser ett särskilt instrument för kvinnliga arbetstagare — annat än för graviditet och barnsbörd — inte nödvändigt för

Sveriges del och att en rekommendation i detta hänseende skulle innebära ett konserverande av den särlagstiftning förbundet har vänt sig mot.

ILO-kommittén erinrar om att kommittén i samband med förarbetena till ifrågavarande rekommendation uttalat tveksamhet rörande lämpligheten av att en internationell rekommendation av detta slag antas. Kommittén framhöll att en särbehandling av kvinnorna i ett internationellt instrument kan innebära en risk för att man fastnar i föreställningar om att kvinnan bör inta en särställning på arbetsmarknaden. Man kan därigenom snarare motverka än befordra en snabb utveckling mot verklig likställighet på arbetsmarknaden för män och kvinnor. Särskilda internationella instrument som innehåller en allmängiltig reglering av de olika problem som behandlas i rekommendationen hade varit att föredra.

I fortsättningen yttrade kommittén bl. a. följande:

Dessa allmänna påpekanden innebär inte, att kommittén bortser från de speciella problem som äger samband med barnafödande och med de familjeförpliktelser som åvilar kvinnlig arbetskraft med små barn. I fråga om denna arbetskraft kan särskilda åtgärder visa sig vara motiverade.

Erfarenheten ger emellertid vid handen, att sådana särskilda åtgärder i huvudsak bör begränsas till att avse stöd och hjälp i samband med havandeskap, barnsbörd och tillsyn av småbarn samt med återinträdet i arbetslivet. Det bör i detta sammanhang framhållas, att den åsikten numera börjar bli alltmera utbredd i vårt land, att barntillsynen inte är en uppgift som särskilt åvilar modern utan är ett ansvar som bör delas av mor och far. På samma sätt bör särskilda åtgärder för att underlätta ett återinträde i arbetslivet ej begränsas till att avse enbart kvinnliga arbetstagare utan de bör gälla arbetskraften såsom sådan, dvs. både manliga och kvinnliga arbetstagare, detta för att förebygga diskriminering mellan könen.

Dessa kommitténs anmärkningar äger giltighet även beträffande rekommendationstexten i dess slutgiltiga utformning. Det är visserligen sant, att dessa anmärkningar i någon mån tillgodosetts genom ett uttalande i rekommendationens inledning. Där fastslås nämligen att speciella problem som utanför hemmet arbetande kvinnor ställs inför också uppkommer för andra arbetstagare och berör familjen och samhället i dess helhet samt att det dels krävs en fortlöpande social anpassning för att lösa dessa problem och dels krävs att uppmärksamhet ägnas problemen från både regeringarnas och berörda organisationers sida i ett vidsträckt socialt, ekonomiskt och juridiskt sammanhang. I rekommendationens operativa del förloras emellertid dessa synpunkter ur sikte, och texten har i sin helhet kommit att koncentreras kring de särskilda problem som möter enbart kvinnor med familje- och yrkesplikter. Mot denna bakgrund hälsar kommittén med tillfredsställelse den resolution rörande regelbunden revision av rekommendationen som enhälligt antogs av 1965 års arbetskonferens.

Kritiska anmärkningar av samma art som de kommittén framfört beträffande instrumentets uppläggning återkommer i så gott som samtliga remissyttranden. Samtidigt framgår det emellertid av yttrandena att såväl myndig-

heter som arbetsmarknadens organisationer har vidtagit eller planerar att vidta flertalet av de åtgärder som avses i rekommendationen.

Vad beträffar innehållet i rekommendationen konstaterar kommittén att det i flertalet yttranden betonas att punkten 10: 1 rörande rätt för kvinnor som åtnjuter förlängd ledighet för moderskap att till fullo bevara alla av anställningen härrörande rättigheter inte står i överensstämmelse med i Sverige tillämpade förhållanden.

Eftersom rekommendationen begränsats till enbart kvinnliga arbetstagare, är ILO-kommittén tveksam om huruvida rekommendationen över huvud taget bör föranleda någon åtgärd från svensk sida. Kommittén förordar dock att avsnittet rörande tjänster och anordningar för barntillsyn beaktas.

ILO-kommittén föreslår därför att rekommendationen inte skall föranleda någon annan åtgärd än en anmodan till vederbörande myndigheter att, i den mån så befinns möjligt och lämpligt, beakta nämnda avsnitt i sin fortsatta verksamhet.

2.—5. Minderårigas användande i arbete under jord i gruvor av alla slag

Till slutlig behandling förelåg fyra av 1964 års arbetskonferens preliminärt antagna förslag till internationella instrument om minderårigas användande i arbete under jord i gruvor av alla slag.

De texter konferensen hade att behandla utgjordes av *två konventionsförslag* angående dels minimiålder för arbete under jord i gruvor och dels läkarundersökning av minderåriga för fastställande av lämplighet för arbete under jord i gruvor samt *två förslag till rekommendationer* rörande dels minimiålder för arbete under jord i gruvor och dels vissa anställningsvillkor för minderåriga under jord i gruvor. I samtliga förslag anges vissa förutsättningar för sysselsättande av minderåriga under jord i gruvor av alla slag. De föreslagna instrumenten upptar däremot inte några regler eller bestämmelser om gruvarbetet som sådant eller om dess bedrivande från säkerhetssynpunkt.

Samtliga förslag antogs av konferensen. Röstetalen var i fråga om konventionen om minimiålder 284 — 0 — 20, rekommendationen i samma ämne 321 — 0 — 9, konventionen om läkarundersökning 331 — 0 — 13 samt rekommendationen om vissa anställningsvillkor 298 — 0 — 51.

Av de svenska konferensombuden röstade regerings- och arbetstagarombuden för samtliga fyra instrument, medan arbetsgivarombudet röstade för konventionen om läkarundersökning och rekommendationen om minimiålder men nedlade sin röst i fråga om konventionen om minimiålder och rekommendationen om anställningsvillkor.

Konvention och rekommendation angående minimiålder för tillträde till arbete under jord i gruvor

Innehållet i konventionen och rekommendationen

Grundprincipen i konventionen är, att personer under en viss fastställd minimiålder inte får sysselsättas under jord i gruvor eller stenbrott och att minimiåldern i intet fall får vara lägre än 16 år.

För att säkerställa en effektiv tillämpning av konventionen skall erforderliga straffsanktioner och inspektionsåtgärder tillgripas. Det skall åvila arbetsgivaren att föra och för tillsynsorgan hålla tillgängligt register över de personer som sysselsätts under jord och som till levnadsåldern är mindre än två år äldre än den fastställda minimiåldern; i registret skall anges deras födelsedag samt den dag då de första gången sysselsattes under jord inom företaget. Vidare skall arbetsgivaren vara skyldig att för arbetstagarnas representanter på begäran hålla tillgängliga förteckningar över de personer som sysselsätts eller arbetar under jord och som är mindre än två år över den fastställda minimiåldern. I förteckningarna skall anges vederbörandes födelsedag samt den dag då de först sysselsattes eller började arbeta under jord inom företaget. När minimiåldern fastställs skall samråd ske med vederbörande mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer.

Rekommendationen om underjordiskt gruvarbete stadgar att, i de fall minimiåldern för arbete under jord i gruva är lägre än 16 år åtgärder så snabbt som möjligt bör vidtas för att höja åldern till denna minimiålder. Vidare bör minimiåldern för arbete under jord i gruvor fortlöpande höjas i syfte att uppnå en minimiålder av 18 år. Varje medlemsstat bör verka för att detta mål uppnås med beaktande av dels de särskilda faror som följer med underjordsarbete i gruvor, och dels utbildningsmöjligheter, lägsta åldern för skolpliktens upphörande, minimiåldern inom andra slags industrier m. m.

Personer som uppnått en ålder mellan den enligt nyssnämnda konvention fastställda minimiåldern och en i varje land föreskriven högre ålder, dock lägst 18 år, får sysselsättas eller arbeta under jord i gruvor endast 1) i och för utbildning under erforderlig tillsyn av kompetent person med teknisk utbildning och praktisk erfarenhet av arbete och 2) under förhållanden, som fastställts av vederbörande myndighet med avseende på platsen för och arten av sysselsättningen och under förutsättning att åtgärder för regelbunden medicinsk och skyddsteknisk tillsyn iakttas. Minderårig som har lärlings- eller annan systematisk yrkesutbildning får dock under vissa förhållanden sysselsättas under jord för andra än utbildningsändamål.

I rekommendationen anges ytterligare, att det bör meddelas speciella föreskrifter om minimiålder för arbete under jord i gruvor när det är fråga om vissa angivna arbeten eller arbetsförhållanden som är skadliga för häl-

san eller vissa specificerade arbeten som kan äventyra säkerheten för arbetaren eller andra personer.

Slutligen stadgas att åtgärder bör vidtas för att tillmötesgå de personers intresse som önskar arbeta i gruvor men som är för unga att sysselsättas under jord, därför att minimiåldern för sådan sysselsättning är högre än lägsta åldern för skolpliktens upphörande. Bland sådana åtgärder nämns sysselsättning ovan jord med lämplig utbildning, yrkesutbildning och yrkesvägledning samt höjande av den lägsta skolpliktsåldern.

Svenska bestämmelser

I Sverige regleras det i konventionen och rekommendationen behandlade ämnet i följande författningar, nämligen arbetarskyddslagen den 3 januari 1949 (nr 1), arbetarskyddskungörelsen den 6 maj 1949 (nr 208), kungörelsen samma dag (nr 209) om förbud att använda minderårig till vissa farliga arbeten samt kungörelsen den 18 juni 1949 (nr 430) angående specialinspektörer inom yrkesinspektionen för tillsyn å vissa arbeten vid gruvdrift.

Yttranden

I ärendet har yttranden inhämtats från socialstyrelsen, arbetarskyddsstyrelsen, Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige och ILO-kommittén, vilken avgett ett gemensamt yttrande rörande de fyra instrumenten om underjordsarbete.

Svenska arbetsgivareföreningen har beträffande alla fyra instrumenten rörande sysselsättande av minderåriga under jord gjort följande principuttalande. Styrelsen anser att man när dessa instrument utarbetades inte alls tagit sikte på sådana arbetsförhållanden som är för handen i svenska gruvor. Vid diskussionerna och utarbetandet av texterna vid konferensen hade man i stället huvudsakligen i åtanke de förhållanden som råder i kolgruvor på den europeiska kontinenten och i England. Arbetsförhållandena i dessa gruvor kan knappast sägas vara jämförbara med de som råder i järngruvor och andra gruvor i Sverige. I kolgruvorna är arbetsplatserna ofta till ytterlighet begränsade genom kolflötsarnas ringa dimensioner. Risken för olyckor till följd av utströmmande gas är ofta överhängande. Dammbildning och smutskoncentration är hög. I svenska gruvor däremot är risken för gasolyckor obefintlig, arbetsplatserna i allmänhet rymliga och damm- och smutskoncentrationen väsentligt mindre. Totalt sett anser föreningen att instrumenten utformats med tanke på så väsensskilda arbetsförhållanden, att det för närvarande inte föreligger någon anledning att tillämpa dem på minderårigas rätt att arbeta under jord i gruvor i Sverige.

Härutöver gör föreningen beträffande de fyra instrumenten vissa kommentarer som redovisas i det följande.

Även *Landsorganisationen,* som hänvisar till ett yttrande, som Svenska Gruvindustriarbetareförbundet avgett till organisationen, gör beträffande

alla fyra instrumenten ett allmänt uttalande av innebörd att ratifikationen av konventionerna tillstyrks och att rekommendationerna bör kunna läggas till grund för svenska åtgärder på de områden som instrumenten behandlar.

Vad härefter beträffar mera i detalj avgivna yttranden över konventionen må följande anföras.

Socialstyrelsen anser att en ålder av 16 år bör utgöra en definitiv minimigräns oavsett skolpliktens varaktighet i de olika länderna. Underjordsarbete för minderåriga under 16 år kan enligt styrelsens mening inte anses påkallat eller lämpligt ens i undervisningssyfte. När om några år grundskolan är genomförd i hela landet torde den praktiska yrkesorienteringen i åttonde klassen (där normalt 15-åringar undervisas) bli den enda yrkesutbildning som — bortsett från enstaka undantagsfall — kan tänkas förekomma före 16 års ålder. Denna yrkesorientering skall pågå under högst en och en halv vecka inom ett och samma yrkesområde. Något hinder mot att denna yrkesorientering försiggår i gruva bör väl knappast resas. Detta bör emellertid enligt styrelsens mening utgöra det enda undantaget från bestämmelserna i 25 § andra stycket första punkten arbetarskyddslagen. Då det inte synes erforderligt att i lagtexten inta någon bestämmelse härom bör andra stycket andra punkten i 25 § arbetarskyddslagen kunna utgå när grundskolan blir helt genomförd. Under angivna förutsättningar synes inga hinder föreligga mot att Sverige ratificerar konventionen.

Arbetarskyddsstyrelsen har gjort en jämförelse mellan konventionen å ena sidan och svensk lagstiftning å den andra samt anför därom följande.

Artikel 1

1—2. Konventionens tillämpningsområde som omfattar underjordsarbete inte bara i gruva utan också i stenbrott är snävare än enligt svensk lagstiftning, i det att arbetarskyddslagen enligt 25 § gäller för arbete under jord såväl i gruva och stenbrott som på annan med gruva eller stenbrott jämförlig arbetsplats, t. ex. för anläggande under jord av bergverkstad, kraftstation eller tunnel. Något ratifikationshinder föreligger således inte med avseende på tillämpningsområdet.

Artikel 2

1—3. Den generella regeln enligt 25 § arbetarskyddslagen är att minderårig, dvs. person som inte fyllt 18 år, inte får användas till arbete som under jord bedrivs i gruva, i stenbrott eller på annan med gruva eller stenbrott jämförlig arbetsplats.

Undantag härifrån kan dock medges för yngling som fyllt 16 år, när särskilda skäl föreligger, och vidare för yngling som fyllt eller under kalenderåret fyller 15 år, om så påkallas av hänsyn till hans yrkesutbildning.

Det kan nämnas att styrelsen under perioden den 1 juli 1949—den 31 ok-

tober 1965 med stöd av nämnda dispensregler beviljat 579 dispenser för ynglingar som fyllt 16 år. Dessutom har lämnats åtta kollektiva dispenser, varav fem till gruvföretag för ynglingar som inte fyllt 18 år men färdigutbildats vid gruvyrkesskola. Möjligheten att lämna dispens för yngling under 16 år tillkom genom en ändring som år 1955 vidtogs i arbetarskyddslagen för att bereda ungdomar i gruvdistrikten som slutat skolan tillfälle att få praktisk yrkesutbildning i gruvarbete. Sådana dispenser (för ynglingar under 16 år) har under perioden april 1955—oktober 1965 beviljats för 103 elever vid gruvyrkesskolor, för sju ynglingar som önskat praktik för inträde i gruvyrkesskola samt för 34 hantlangare av olika slag, för vilka arbetet under jord varit ett led i deras tekniska utbildning. Under vart och ett av åren 1963, 1964 och 1965 har sex, nio resp. tre dispenser gällt ynglingar under 16 år och 33, 41 resp. 43 ynglingar över 16 år. Enligt de uppgifter, som bergmästarna lämnat i sina årsberättelser till styrelsen, sysselsattes totalt 6 001 arbetstagare år 1963 i gruvarbete, varav 45 arbetstagare under 18 år. För 1964 är motsvarande siffror 5 866 och 37. Det framgår härav att antalet minderåriga är litet i förhållande till hela arbetsstyrkan.

Enligt nyssnämnda uppgifter beträffande dispenser under de senaste åren rör det sig endast om några få minderåriga under 16 år. Sannolikt kommer dispensmöjligheten för dessa unga att sakna betydelse efter det att den nioåriga skolformen genomförts. Genom att den svenska lagstiftningen gör det möjligt att lämna dispens för yngling som är under 16 år föreligger emellertid med hänsyn till bestämmelsen i artikel 2: 3 hinder för ratifikation från svensk sida.

Artikel 4

1. Enligt 62 § arbetarskyddslagen kan arbetsgivare som använder minderårig i strid mot bestämmelsen i lagens 25 § straffas med dagsböter. Även den som har hand om vårdnaden av den minderårige kan, om användandet skett med hans vetskap och vilja, straffas med böter.

2—3. Enligt 47 § arbetarskyddslagen utövar arbetarskyddsstyrelsen och, under dess överinseende och ledning yrkesinspektionens befattningshavare tillsyn över efterlevnaden av arbetarskyddslagen.

Genom kungörelsen den 18 juni 1949 (nr 430) har förordnats, att den tillsyn över efterlevnaden av arbetarskyddslagen och med stöd av lagen meddelade föreskrifter, som åligger yrkesinspektör, skall när det gäller arbetsutrymme under jord i gruva samt tillträdesvägar, transportleder och transportanordningar från dagen ner i gruva utövas av bergmästarna i egenskap av specialinspektörer inom yrkesinspektionen.

4. Om på arbetsstället sysselsätts minst fem minderåriga skall arbetsgivaren enligt 56 § arbetarskyddskungörelsen för varje kalenderår föra förteckning över dem. I förteckningen skall antecknas de minderårigas namn och födelsedag samt dag då de minderåriga började användas i arbete. Om

de minderårigas antal inte uppgår till fem och register därför inte behöver upprättas, skall dock hos arbetsgivaren finnas de minderårigas arbetsböcker, vari enligt 27 § arbetarskyddslagen och 53 § arbetarskyddskungörelsen motsvarande uppgifter finns införda. Vid inspektionen av arbetsställe där minderåriga sysselsätts granskas såväl förteckningen som arbetsböckerna.

5. Enligt 64 § arbetarskyddskungörelsen har skyddsombud rätt att ta del av uppgifter i arbetsbok och förteckning över minderåriga anställda. Skyddsombud som enligt 40 § arbetarskyddslagen utses av arbetstagarna eller av lokal organisation som företräder dem skall anses som representant för arbetstagarna.

Såvitt styrelsen kan finna motsvarar de svenska bestämmelserna i princip föreskrifterna i artikel 4, och ratifikationshinder synes inte föreligga i denna del.

Artikel 5

Över förslag om ändringar i den svenska arbetarskyddslagstiftningen bereds vederbörande arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer alltid tillfälle att yttra sig. Ratifikationshinder synes inte föreligga.

Svenska arbetsgivareföreningen har inte något att invända mot konventionens och rekommendationens regel om minimiålder under förutsättning att denna regel kompletteras med en specialbestämmelse rörande yrkesutbildning. Föreningen anser således att till artikel 2 punkt 1 ett tillägg hade bort fogas av innebörd att personer under föreskriven minimiålder i och för sin yrkesutbildning får utföra arbete i gruva under jord. Ett sådant undantag kunde lätteligen ha kombinerats med ett villkor om dispens för arbetet från vederbörande myndighet på samma sätt som för vårt lands del gäller enligt arbetarskyddslagen 25 §. Ett sådant undantag skulle enligt föreningens åsikt ha stått väl i samklang med den strävan att främja en allsidig och grundlig utbildning för den yngre arbetskraften i gruvorna som ådagaläggs i de föreliggande instrumenten. Yrkesutbildningen inom gruvindustrin måste kunna påbörjas vid samma ålder som inom annan industri. Om så inte är fallet föreligger uppenbara risker att ungdomar som lämnar skolan i stor utsträckning fångas upp av andra branscher, och att ett par år senare endast ett sämre urval återstår för gruvindustrin. Konsekvenserna härav ligger i öppen dag och skulle uppenbarligen strida mot syftet med de föreliggande instrumenten. Föreningen anser därför att konventionen i föreliggande skick inte bör föranleda någon åtgärd från svensk sida.

Landsorganisationen anser att en sådan deklaration om höjning av minimiåldern som förekommer i konventionens artikel 3 lämpligen kan ske i etapper med hänsyn till hinder som kan föreligga för ratifikation med beaktande av nuvarande lagstiftning.

Vad härefter beträffar yttrandena över rekommendationen om

minimiålder kan framhållas att *socialstyrelsen* inte har något att erinra mot rekommendationen, medan *arbetsgivareföreningen* med användande i huvudsak av samma argumentering som i fråga om konventionen anser, att rekommendationen inte bör föranleda någon åtgärd från svensk sida.

Landsorganisationen framhåller att de undantag som arbetarskyddsstyrelsen enligt nuvarande 25 § arbetarskyddslagen kan medge beträffande yngling, som fyllt 15 år, i praktiken inte kommer att påkallas, när grundskolan och den därpå följande yrkesutbildningen utbyggts. Gällande bestämmelser angående minimiåldern som medger användande av minderårig under 18 år till arbete under jord blir av allt mindre betydelse och praktiskt taget inte erforderliga. I praktiken erfordras att ge minderårig en yrkesutbildning eller eljest nödvändig träning och anpassning till arbetsplatsen ovan jord med hänsyn till olycksfallsriskerna och förebyggande arbetarskydd och säkerhet vid sysselsättning under jord. Som en följd därav kan undantagsbestämmelserna i 25 § andra stycket arbetarskyddslagen utgå.

Arbetarskyddsstyrelsen har även beträffande rekommendationen gjort en detaljerad jämförelse mellan denna och svensk lagstiftning samt anför följande.

1. 1)—2) Rekommendationens tillämpningsområde sammanfaller med konventionens och är alltså snävare än tillämpningsområdet för motsvarande svenska lagrum, nämligen 25 § arbetarskyddslagen.

2. Såsom styrelsen framhållit under artikel 2 i konventionsförslaget kan enligt den svenska arbetarskyddslagen dispens lämnas för yngling under 16 år, vilket utgör hinder för ratifikation. För närvarande torde en höjning av minimiåldern till 16 år för Sveriges del innebära att yrkesutbildningen för underjordsarbete kan försvåras. Om en sådan yngling beviljas dispens för att undergå yrkesutbildning under jord i gruva, består utbildningen — enligt de riktlinjer styrelsen tillämpar vid dispensgivningen — huvudsakligen i demonstration av olika arbetens utförande.

3. 1) Det som nyss sagts om yrkesutbildningen gäller än mer rekommendationens anvisning om att successivt höja minimiåldern till 18 år. I Sverige gäller i princip 18-årsgränsen. I vilken utsträckning rekommendationens syfte kan uppfyllas, beror på vilket behov av dispenser enligt 25 § i lagen som framdeles kan förefinnas inom svensk gruvindustri.

2) Arbetarskyddsstyrelsen har sökt beakta dels de speciella faror som är förknippade med arbete under jord, och dels minimiåldern för skolpliktens upphörande i relation till yrkesutbildningen för gruvarbetare. Vid urval av tillåtna arbetsuppgifter för olika åldersgrupper har hänsyn tagits till bl. a. den minderåriges ålder och kunskaper, arbetets art, arbetsplatsen och tillträdesvägarnas beskaffenhet och belägenhet samt sättet för arbetets bedrivande och tillsynen av arbetet.

4. Föranleder ingen erinran.

5. 1) Bestämmelser av det slag som avses i punkt 5 meddelas huvudsak-

ligen i kungörelsen 1949: 209 om förbud att använda minderårig till vissa farliga arbeten.

6. De utbildningsplaner, som fastställts av skolöverstyrelsen för gruvyrkesskolorna anknyter till de principer som anges i rekommendationen. Sålunda fullgörs den praktiska utbildningen under första årskursen främst ovan jord.

7. Överensstämmer med svensk praxis.

Konvention angående läkarundersökning av minderåriga för utrönande av deras lämplighet för arbete under jord i gruvor

Innehållet i konventionen

Konventionen föreskriver, att arbetstagare under 21 år som skall sysselsättas under jord i gruvor och stenbrott skall utan kostnad noggrant läkarundersökas vid anställningstillfället och dessutom regelbundet under anställningen, dock minst en gång om året. För arbetstagare mellan 18 och 21 år kan andra åtgärder för medicinsk kontroll medges om vederbörande myndighet efter samråd med medicinsk sakkunskap finner att undersökningen är likvärdig med eller mera effektiv än den årliga undersökningen och om samråd skett och överenskommelse därvid träffats med berörda representativa organisationer av arbetsgivare och arbetstagare.

Undersökningarna skall utföras av kompetent läkare och styrkas på lämpligt sätt samt inbegripa lungröntgenundersökning såväl första gången som vid senare tillfällen. Arbetsgivaren skall föra och för personer, som utsetts av vederbörande myndighet, hålla tillgänglig förteckning över de arbetstagare under 21 år som sysselsätts under jord. I förteckningen skall anges vederbörandes födelsedag, slag av sysselsättning och intyg om deras lämplighet därför. Arbetstagarnas representanter skall ha rätt att på framställning få del av dessa uppgifter. Vederbörande myndighet i varje land skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa en effektiv tillämpning av konventionens föreskrifter. Myndigheten skall också samråda med berörda representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer.

Svenska bestämmelser

Arbetarskyddslagen, arbetarskyddskungörelsen, kungörelsen om förbud att använda minderåriga till vissa farliga arbeten, kungörelsen den 6 maj 1949 (nr 211) om läkarundersökning och läkarbesiktning till förebyggande av vissa yrkessjukdomar samt kungörelsen angående specialinspektörer inom yrkesinspektionen för tillsyn å vissa arbeten vid gruvdrift.

Yttranden

Yttranden har avgivits av socialstyrelsen, arbetarskyddsstyrelsen, Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen i Sverige samt av ILO-kommittén, vars yttrande redovisas längre fram.

Socialstyrelsen har ur de synpunkter styrelsen har att företräda ej anledning till erinran mot konventionen.

Svenska arbetsgivareföreningen anser att det är olämpligt att söka reglera här berörda förhållanden i en konvention. Genom jämförelsevis detaljerade bestämmelser om läkarundersökningar har man bundit dessa vid vissa rutiner, som kanske inom en snar framtid inte kommer att betraktas som rationellt grundade. Som ett exempel kan nämnas, att det redan nu är tvivel underkastat, om det med hänsyn till strålningsrisken inte är lämpligare att företa noggranna mätningar av dammkoncentrationen på arbetsplatsen än att göra rutinmässiga röntgenundersökningar av lungorna. Föreningen kan inte finna, att företagshälsovården och yrkesmedicinen i Sverige, som för övrigt i annat sammanhang är under utredning, skulle främjas genom ett antagande av konventionen.

Landsorganisationen, som hänvisar till ett yttrande av Svenska gruvindustriarbetarförbundet, anser det som en åtgärd inför en eventuell ratifikation av konventionen angående läkarundersökning lämpligt komplettera nuvarande kungörelse om läkarundersökning och läkarbesiktning till förebyggande av vissa yrkessjukdomar med de periodiska läkarundersökningar som föreskrivs i konventionen med hänsyn till de hälsorisker som är förbundna med arbeten under jord. Redan nu förekommer i praktiken läkarundersökningar, som speciellt avser utrönande av lämpligheten för underjordsarbeten. Den rekommenderade åtgärden skulle därför praktiskt taget bli en i lag föreskriven administration, vilken redan nu utförs av berörda arbetsgivare. I praktiken torde inte heller erfordras nämnvärt flera undersökningar än de som nu förekommer till följd av nuvarande bestämmelser och praktiska tillämpning.

Arbetarskyddsstyrelsen redovisar resultatet av en av styrelsen företagen jämförelse mellan konventionen och svensk lagstiftning samt anför därom följande.

Artikel 1

1—2. Tillämpningsområdet är snävare än enligt 25 § arbetarskyddslagen, dvs. det lagrum i svensk lagstiftning som anger huvudregeln för minderårigas användande under jord i gruvor m. m. Hinder för ratifikation föreligger inte med avseende på tillämpningsområdet.

Artikel 2

1. Enligt 27 § arbetarskyddslagen skall för alla minderåriga (arbetstagare som inte fyllt 18 år) vid anställningen avlämnas arbetsbok med giltigt läkarintyg. I 28 § samma lag föreskrivs att minderåriga under 18 år under anställningstiden skall undergå årlig läkarbesiktning. För arbetstagare mellan 18 och 21 år finns i den svenska lagstiftningen inte någon generell föreskrift

om läkarundersökningar enligt artikel 2: 1. (Jfr dock vad som anförs i det följande under 2.)

2. Enligt kungörelsen om läkarundersökning och läkarbesiktning till förebyggande av vissa yrkessjukdomar (1949: 211) skall de anställda oberoende av ålder inom viss skälig tid före anställningen läkarundersökas, om arbetet medför särskild fara för uppkomst av bl. a. dammlunga. Vidare kan arbetarskyddsstyrelsen efter samråd med medicinalstyrelsen föreskriva att arbetstagare som används i arbete som nyss nämnts skall underkastas periodisk läkarbesiktning. Tiden mellan två på varandra följande besiktningar får utgöra högst tolv månader. Arbetarskyddsstyrelsen kan efter samråd med medicinalstyrelsen förlänga eller förkorta tiden mellan besiktningarna om särskilt förhållande föreligger. Denna möjlighet till avsteg från fordran på årlig läkarbesiktning utgör ett ratifikationshinder, om inte en förlängning av nämnda tid kan godtas som en åtgärd enligt artikel 2: 2. Därtill kommer att läkarundersökning och -besiktning av arbetstagare mellan 18 och 21 år är begränsad till endast vissa sjukdomar bl. a. dammlunga. Det må anmärkas att nyssnämnda kungörelse är föremål för översyn och kan komma att ändras. Vidare pågår inom arbetarskyddsstyrelsen utredning av frågan om en utbyggnad av företagshälsovården som kan få betydelse i sammanhanget liksom även den pågående silikosutredningen.

Artikel 3

1. Läkarundersökningar enligt arbetarskyddslagen skall utföras av legitimerade läkare. Det första läkarintyg som införs i minderårigas arbetsbok utfärdas vanligen av skolläkaren. Läkarbesiktning av minderåriga arbetstagare förrättas enligt 28 § arbetarskyddslagen av läkare, som länsstyrelsen förordnar därtill. Läkarintyget införs i arbetsboken.

Läkarundersökning och -besiktning enligt förutnämnda kungörelse (1949: 211) skall enligt 3 § i kungörelsen förrättas av läkare, som medicinalstyrelsen på framställning av arbetarskyddsstyrelsen förordnar därtill. Över undersökningen skall utfärdas särskilt intyg som även noteras i den journal eller det kortregister som skall föras över de periodiska besiktningarna.

2. Enligt 1 § kungörelsen om läkarundersökning och läkarbesiktning av minderåriga arbetstagare (1949: 213) skall läkaren, innan läkarintyg införs i arbetsboken, undersöka den minderårige för att utröna om sjuklig förändring eller mera väsentlig defekt förekommer beträffande bl. a. lungorna. Vid läkarundersökning enligt kungörelsen 1949: 211 fordras röntgenundersökning av lungorna.

3. I allmänhet medför nyssnämnda läkarundersökningar och -besiktningar inte några kostnader för de minderåriga. I vissa fall t. ex. om det första läkarintyget i arbetsboken blivit äldre än ett år kan den minderårige få bära kostnaden för ny läkarundersökning. Kostnaderna för de läkarundersökningar och -besiktningar som avses i kungörelsen 1949: 211 torde van-

ligen bestridas av arbetsgivaren. Skyldighet för denne föreligger dock inte beträffande den första läkarundersökningen.

Vad i artikel 3: 3 föreskrivs synes inte helt täckas av motsvarande svenska bestämmelser. På grund därav föreligger visst ratifikationshinder.

Artikel 4

1. Bestämmelserna i arbetarskyddslagens 27 § att arbetsgivare inte får använda minderårig till arbete utan att arbetsbok med giltigt läkarintyg avlämnats till honom och enligt 30 § ej heller till arbete i strid mot innehållet i läkarintyget är straffgaranterade. Enligt 8 § i kungörelsen om läkarundersökning och läkarbesiktning till förebyggande av vissa yrkessjukdomar kan arbetsgivare straffas, om han använder arbetstagare till arbete i strid mot föreskrifterna angående läkarundersökning resp. -besiktning.

2. Tillsyn över den svenska arbetarskyddslagstiftningen utövas av yrkesinspektionen som därvid har att kontrollera även arbetsböcker, besiktningsjournaler m. m.

3. I Sverige har genom kungörelsen den 18 juni 1949 (nr 430) förordnats, att den tillsyn över efterlevnaden av arbetarskyddslagen och med stöd av lagen meddelade föreskrifter, som åligger yrkesinspektör, skall utövas av bergmästarna i vad angår arbetsutrymme under jord i gruva samt tillträdesvägar, transportleder och transportanordningar från dagen ner i gruva. I regel gäller detta också beträffande arbete under jord i stenbrott.

4. På varje arbetsställe med minst fem minderåriga skall över de minderåriga föras en förteckning upptagande namn, födelsedag och dag då de minderåriga började arbetet. Förteckningen kompletteras av arbetsböckerna med tillhörande läkarintyg. Intyget över initialundersökningen innehåller ett flertal uppgifter av medicinsk karaktär, medan anteckningarna i arbetsboken rörande läkarbesiktning är kortfattade och oftast styrker endast lämpligheten för arbetet. Särskild förteckning fordras inte om antalet sysselsatta minderåriga är mindre än fem.

För arbetstagare mellan 18 och 21 år som sysselsätts i underjordsarbete finns inte någon generell bestämmelse om att register över dem skall föras. Däremot gäller att över läkarundersökning och -besiktning till förebyggande av viss yrkessjukdom skall utfärdas intyg resp. föras journal eller kortregister enligt formulär som fastställts av arbetarskyddsstyrelsen efter samråd med medicinalstyrelsen.

5. Skyddsombud som utsetts enligt 40 § arbetarskyddslagen har såsom representant för arbetstagarna enligt 64 § arbetarskyddskungörelsen rätt att ta del av uppgifterna i ovannämnda arbetsböcker och förteckning. Detsamma gäller också beträffande journal eller kortregister som nyss omnämnts.

Då vissa skiljaktigheter mellan konventionsförslagets bestämmelser i ar-

tikel 4 och motsvarande svenska bestämmelser föreligger, torde ratifikation från svensk sida inte för närvarande vara möjlig.

Artikel 5

Vad i artikel 5 sägs är förenligt med svensk praxis.

Rekommendation angående arbetsvillkor för minderåriga under jord i gruvor

Innehållet i rekommendationen

Rekommendationen innehåller föreskrifter om skydd mot ohälsa och olycksfall, välfärdsanordningar, veckovila, semester och utbildning för minderåriga arbetstagare som sysselsätts eller avses att sysselsättas under jord i gruvor eller stenbrott. I materiellt hänseende innehåller instrumentet bl. a. följande föreskrifter.

I utbildnings- (lärlings-) program för minderåriga gruvarbetare bör ingå teoretisk och praktisk undervisning om de risker för ohälsa och olycksfall som arbetstagare i gruvor utsätts för, om hygien och första hjälp och om åtgärder till skydd mot ohälsa och olycksfall. Informationer bör ges om arbetet under jord och dess risker för ohälsa och olycksfall och om skyddsåtgärder däremot. Det bör vidare tillses att de minderåriga arbetstagarna — i allmänhet på arbetsgivarnas bekostnad — förses med lämpliga skyddskläder och annan utrustning som erfordras med hänsyn till arbetets natur och de förhållanden varunder arbetet utförs. Åtgärder bör också vidtas i syfte att vidmakthålla god hälsa hos de minderåriga och ge rekreation. De bör vidare förfoga över tillfredsställande omklädningsrum och duschrum, om möjligt avsedda endast för de minderåriga.

Personer under 18 år som sysselsätts under jord i gruvor bör åtnjuta en oavbruten veckovila om minst 36 timmar för varje sjudagarsperiod. Den bör fortlöpande ökas till 48 timmar. De som är under 18 år bör inte sysselsättas under jord i gruvor under tiden för veckovila. Personer under 18 år som sysselsätts under jord i gruvor bör åtnjuta årlig semester om minst 24 arbetsdagar (motsvarande fyra veckor).

På arbetsgivaren bör ankomma att föra och hålla tillgänglig förteckning över de personer under 18 år som sysselsätts under jord. I förteckningen bör anges födelsedag och tider för veckovila och semester. I enlighet med de principer som fastställts i den av ILO år 1962 antagna rekommendationen om yrkesutbildning bör vederbörande myndigheter vidta erforderliga åtgärder för att säkerställa att minderåriga gruvarbetare bl. a. erhåller regelbunden yrkesutbildning för de slag av arbeten, varmed de kommer att sysselsättas.

Svenska bestämmelser

Arbetarskyddslagen, arbetarskyddskungörelsen samt lagen den 17 maj 1963 (nr 114) om semester.

Yttranden

I ärendet har yttranden inhämtats från socialstyrelsen, arbetarskyddsstyrelsen, Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen samt från ILO-kommittén, vars yttrande redovisas särskilt i det följande.

Socialstyrelsen har ingen erinran mot instrumentet ur de synpunkter styrelsen har att företräda.

Landsorganisationen anser rekommendationen i de flesta betydelsefulla avseenden redan nu vara uppfylld i vårt land med hänsyn till befintliga läroplaner eller eljest förekommande praktisk tillämpning på yrkesutbildningens område.

Svenska arbetsgivareföreningen, som finner rekommendationstexten vara alltför detaljerad och i vissa avseenden mindre väl genomtänkt, kritiserar särskilt punkterna 6, 9 och 11.

Syftet med punkten 6 b) om omklädningsrum och duschrum för personer under 18 år anser föreningen svårförståeligt. Föreningen kan inte inse att ett genomförande av denna punkt skulle kunna medföra några positiva verkningar. Erfarenheten synes snarast entydigt peka i den riktningen att riskerna för oordning och pennalism avsevärt ökar om företagen tillhandahåller separata omklädnings- och duschrum för ungdomar. — Punkt 6 b) och c), som behandlar bl. a. sport och dietfrågor synes beröra ämnen som i Sverige faller helt utom ramen för relationerna arbetsgivare—arbetstagare.

Regeln i punkt 9 att »veckovilan bör sammanfalla med den veckodag, som enligt landets eller ortens tradition eller sedvänja fastställts såsom vilodag» kolliderar med utbildningsintresset. Vissa reparationsarbeten inom gruvindustrin, t. ex. underhåll och reparationer av gruvhissar, utförs praktiskt taget uteslutande under dagar som är arbetsfria för driftspersonalen, dvs. oftast söndagar. Det är av väsentlig betydelse från utbildningssynpunkt att ungdomar i gruvarbete får insikt i även dessa arbeten. Utbildning häri skulle inte kunna meddelas om de inte tilläts arbeta i och för sin utbildning även på söndagar.

Regeln i artikel 11 om semesterns längd kolliderar således visserligen inte med svensk lag eller praxis, men föreningen anser — och har tidigare hävdat — att det i princip är felaktigt att söka kompensera vissa risker i ett yrke genom kortare arbetstid eller längre semester. I stället bör man söka kombinera en allmän semester av tillfredsställande längd med en så hög arbetshygienisk standard att riskerna för yrkessjukdomar och olycksfall i arbetet nedbringas till en så låg nivå som möjligt. Dessa tankegångar har hittills varit vägledande i vårt land och någon anledning att frångå dem i detta fall finns inte.

Arbetarskyddsstyrelsen har gjort en jämförelse mellan rekommendationen och svensk lagstiftning samt anför därom följande.

I. Definition

1. 1) Begreppet gruva såsom det definierats i rekommendationen torde ha samma innebörd som i den svenska arbetarskyddslagstiftningen.

2) Rekommendationens tillämpningsområde, gruvor och stenbrott, är snävare än arbetarskyddslagens tillämpningsområde, som när det gäller minderårigas arbete under jord omfattar även med gruva eller stenbrott jämförlig arbetsplats, t. ex. anläggande under jord av kraftstation, tunnelarbete m. m.

II. Tillämpningsmetoder

2. Bestämmelsen tillgodoser svensk praxis.

III. Sundhet, säkerhet och välfärd

3. De utbildningsplaner för svenska gruvyrkesskolor, som förutvarande överstyrelsen för yrkesutbildning, numera skolöverstyrelsen, fastställt, omfattar bl. a. genomgång av skyddsföreskrifter, yrkeshygien, första hjälp vid olycksfall och arbetarskydd över huvud taget.

4. Enligt 1 § arbetarskyddskungörelsen gäller generellt att arbetsgivare skall tillse att de anställda får kännedom om de särskilda risker för ohälsa och olycksfall som är förbundna med arbetet samt meddela de föreskrifter och förhållningsregler som arbetstagare skall iaktta för att undgå dessa risker. Vidare skall i fråga om arbete, där bristande kunskap eller färdighet kan anses medföra fara för ohälsa eller olycksfall, tillses att arbetstagare som saknar nödig erfarenhet inte används till dylikt arbete utan erforderlig undervisning och ledning.

Härutöver gäller speciellt för minderåriga att arbetsgivare jämlikt 26 § arbetarskyddslagen skall särskilt tillse, att minderårigs användande till arbete inte medför fara för olycksfall eller för överansträngning eller annan menlig inverkan på den minderåriges hälsa eller kroppsutveckling.

5. 1) Arbetarskyddsstyrelsen har utarbetat en särskild promemoria om användande av minderårig till arbete under jord i gruva m. m., som sänts ut till samtliga gruvyrkesskolor och gruvföretag som har minderåriga anställda.

2) a)—b) Enligt 39 § arbetarskyddslagen skall arbetsgivare och arbetstagare som sysselsätts hos honom under arbetsgivarens ledning i samverkan bedriva lämpligt skyddsarbete för att åstadkomma sunda och säkra arbetsförhållanden på arbetsstället. Detta gäller även för arbete under jord.

Svenska gruvföreningen har utgett säkerhetsföreskrifter för gruvor. Föreningen har även särskilt beaktat säkerhetsfrågan för minderåriga arbetstagare.

c) Enligt 12 § arbetarskyddslagen skall personlig skyddsutrustning av lämplig beskaffenhet tillhandahållas arbetstagaren och denne är skyldig att använda utrustningen under arbetet samt väl vårda den. (Jfr även 29

och 45 §§ arbetarskyddskungörelsen.) Genom lokala avtal reglerar man inom gruvindustrin omfattningen av här avsedd utrustning.

6. a) I arbetsuppgifterna för socialinspektörerna vid yrkesinspektionen ingår bl. a. att aktivera arbetsgivarna till åtgärder till gagn för de anställda under fritid.

b) Beträffande omklädningsrum och duschar i svenska företag finns allmänna föreskrifter i 9 § arbetarskyddslagen och i 12 och 13 §§ arbetarskyddskungörelsen. Detaljerade normer härför finns dessutom i arbetarskyddsstyrelsens personalrumsanvisningar. Krav på separata klädrum och duschar för minderåriga uppställs inte.

c) Svensk lagstiftning saknar bestämmelser om näringstillskott och anordningar för mathållning som skulle möjliggöra en diethållning som är avpassad efter de minderårigas utvecklingsstadium. I 14 § arbetarskyddskungörelsen föreskrivs bara att om inte arbetsgivaren tillhandahåller lagad mat, matrum skall förses med erforderliga anordningar att förvara och uppvärma medförd mat och dryck. Dessutom sägs i styrelsens personalrumsanvisningar att om så kan anses skäligt med hänsyn till antalet arbetstagare samt övriga särskilda förhållanden på eller invid arbetsställe bör inrättas och drivas marketenteri e. d. för tillhandahållande av lämpliga måltider.

IV. Veckovila och årlig semester

7—10. I arbetarskyddslagens 21 § stadgas generellt att för varje period om sju dagar skall arbetstagare oavsett åldern ha en veckovila om minst 24 timmar. Genom överenskommelse mellan gruvindustrins parter om femdagars arbetsvecka under jord får arbetstagarna ledig lördag—söndag, dvs. i regel 48 timmars sammanhängande veckovila.

11. 1—2) Enligt 1963 års semesterlag har alla arbetstagare rätt till en årlig betald semester om 24 arbetsdagar.

12. 1) Så snart minst fem minderåriga sysselsätts på ett arbetsställe skall enligt 56 § arbetarskyddskungörelsen arbetsgivaren föra förteckning över dem. I förteckningen skall anges bl. a. vederbörandes födelsedag. Anteckning härom skall också finnas i de minderårigas arbetsböcker. På varje arbetsställe skall vidare enligt 71 § arbetarskyddskungörelsen i regel anslås uppgift angående tiden för veckovila för samtliga arbetstagare. Någon skyldighet för arbetsgivare att göra särskild anteckning om semesterperioder föreskrivs inte i Sverige. Som regel har alla i gruvdrift anställda arbetstagare semester samtidigt.

2) Enligt 64 § arbetarskyddskungörelsen har skyddsombud som är en av arbetstagarna själva utsedd representant i skydds- och säkerhetsfrågor rätt att ta del av förteckningen över minderåriga. När uppgift om veckovila behöver anslås, sker det vanligen på öppen anslagstavla.

V. Utbildning

13. a) För att minderårig skall få arbeta under jord förutsätts enligt 25 § arbetarskyddslagen antingen att särskilda skäl föreligger eller att det är påkallat med hänsyn till hans yrkesutbildning. Som »särskilda skäl» godtas i praktiken vanligen hänsyn till vederbörandes yrkesutbildning. För dispens för yrkesutbildning fordrar arbetarskyddsstyrelsen att utbildningen är systematisk. Yrkesutbildningen av gruvarbetare sker på arbetsplatsen och vid yrkesskola. På arbetsplatsen sker den under ledning av förmän eller särskilt utbildade instruktörer. Något lärlingsavtal finns inte. Vid större gruvor finns i regel en s. k. skolgruva. Gruvskolor finns för närvarande i Kopparberg, Grängesberg, Boliden, Kiruna och Malmberget.

b—c) Svenska gruvföreningen ordnar vartannat år en fyramånaders kurs för utbildning av arbetsledare i gruvor. Större gruvföretag har egen förmansutbildning i samarbete med yrkesskolor och korrespondensinstitut.

VI. Samråd

14. Bestämmelsen tillgodoser svensk praxis.

ILO-kommittén har beträffande samtliga fyra instrument rörande minderårigas användande i arbete under jord i gruvor av alla slag anfört följande.

Vad först beträffar *konventionen angående minimiålder för tillträde till arbete under jord i gruvor* framgår det av den jämförelse som arbetarskyddsstyrelsen gjort mellan konventionen å ena sidan och svensk lagstiftning å den andra att hinder för svensk ratificering föreligger endast beträffande en punkt i konventionen, nämligen såvitt avser artikel 2 mom. 3. Enligt nämnda konventionsbestämmelse får minimiåldern för minderårigs arbete under jord i gruva liksom i stenbrott inte vara lägre än 16 år. I 25 § arbetarskyddslagen föreskrivs visserligen att minderårig — dvs. person som inte fyllt 18 år — inte får användas till underjordsarbete i gruva eller stenbrott, men från denna regel kan undantag lämnas dels för yngling som fyllt 16 år när särskilda skäl föreligger (andra stycket första punkten) och dels för yngling som fyllt eller under kalenderåret fyller 15 år, om så är påkallat av hänsyn till hans yrkesutbildning (samma stycke andra punkten). Sistnämnda möjlighet till undantag från åldersgränsen för underjordsarbete i gruva eller stenbrott utgör f. n. hinder för svensk ratificering av konventionen.

Samtidigt som kommittén konstaterar detta, vill kommittén erinra om att den nioåriga skolformen håller på att genomföras i stor utsträckning. När den om några år blivit fullt utbyggd, kommer ungdomarna normalt att ha uppnått 16 års ålder, när de lämnar skolan. Antalet minderåriga under nämnda ålder som kommer att kunna sysselsättas i gruvor torde därför bli allt mindre. Härtill kommer att den fortgående snabba tekniska utveckling-

en på gruvindustrins område liksom inom all annan industri ställer allt högre krav på arbetstagarnas kvalifikationer, något som leder till en högre minimiålder för sysselsättning inom industrin.

Såsom framgår av det anförda finns det skäl som talar för att frågan om ett upphävande av den nyss nämnda undantagsbestämmelsen i 25 § andra stycket andra punkten arbetarskyddslagen upptas till prövning. Ett upphävande av sagda bestämmelse skulle undanröja nu föreliggande hinder för en svensk ratificering av konventionen.

Gentemot *rekommendationen angående minimiålder* synes den enda invändningen vara att en höjning av minimiåldern till 16 år, som förordas i rekommendationen (punkt 2), för svenskt vidkommande skulle kunna leda till att yrkesutbildningen för underjordsarbete försvåras. Detta gäller i än högre grad om rekommendationens anvisning att höja minimiåldern till 18 år (punkt 3). Frågan huruvida för Sveriges del rekommendationens syfte skall kunna fyllas beror enligt arbetarskyddsstyrelsen på vilket behov av dispenser som i framtiden kan komma att föreligga inom svensk gruvindustri. Det kan tilläggas att yrkesutbildning för arbete under jord i gruva, som dispensvis medgivits yngling under 16 år, enligt vad som framgår av styrelsens yttrande huvudsakligen består i demonstration av olika arbetens utförande.

Med hänsyn till vad arbetarskyddsstyrelsen sålunda anfört vill ILO-kommittén förorda, att rekommendationen överlämnas till styrelsen för att, i den mån så finns möjligt och lämpligt, av styrelsen beaktas i samband med meddelande av framtida dispenser enligt 25 § arbetarskyddslagen såvitt avser gruvindustrin.

Konventionen angående läkarundersökning av minderåriga för utrönande av deras lämplighet för arbete under jord i gruvor innehåller ett flertal bestämmelser som avviker från svensk lagstiftning. Detta gäller särskilt läkarundersökningens generella omfattning och det allmänna kravet på årliga periodiska läkarbesiktningar (art. 2), kostnaderna i vissa fall för läkarundersökningarna av de minderåriga (art. 3 mom. 3) samt förandet av register över minderåriga upp till 21 år och innehållet i registret (art. 4 mom. 4).

Enligt den svenska lagstiftningen finns inte något generellt krav på läkarundersökning eller periodisk läkarbesiktning av arbetstagare mellan 18 och 21 år för utrönande av deras lämplighet för arbete eller sysselsättning i underjordsarbete i gruva eller stenbrott. På sådana arbetstagare är visserligen kungörelsen (1949: 211) om läkarundersökning och läkarbesiktning till förebyggande av vissa yrkessjukdomar tillämplig, men denna kungörelse är begränsad till att avse vissa yrkessjukdomar, bl. a. dammlunga. Därtill kommer att undantag kan medges från kravet på årlig läkarbesiktning i fråga om dammlunga. I svensk lagstiftning finns inte heller någon föreskrift om att läkarundersökningar inte får medföra kostnader för den minderårige eller hans föräldrar. Slutligen kan nämnas att svensk lagstiftning

saknar en allmän bestämmelse om förande av register över gruvarbetare upp till 21 år samt om att registret inte får innehålla uppgifter av medicinsk karaktär. Konventionen kan av dessa skäl inte f. n. ratificeras av Sverige.

Medan konventionen som nyss nämnts förutsätter en allmän obligatorisk hälsokontroll av personer under 21 år för att de skall få sysselsättas eller arbeta under jord i gruva eller stenbrott, förekommer en sådan allmän hälsokontroll inte i Sverige. När det gäller vissa speciella yrkessjukdomar, kan dock frågan om en obligatorisk kontroll komma att bli föremål för prövning av arbetarskyddsstyrelsen i samband med den översyn av kungörelsen om läkarundersökning och läkarbesiktning till förebyggande av vissa yrkessjukdomar som styrelsen företar, likaså i samband med den inom statens institut för folkhälsan i samråd med styrelsen bedrivna silikosutredningen. Frågan om en frivillig allmän hälsokontroll av minderåriga gruvarbetare torde kunna bli aktuell i samband med arbetarskyddsstyrelsens pågående utredning rörande en utbyggnad av den frivilliga företagshälsovården. Det torde inte vara uteslutet, att ett närmande av de svenska förhållandena till konventionen kan bli resultatet av dessa utredningar.

Under hänvisning till det anförda får kommittén föreslå, att konventionen överlämnas till arbetarskyddsstyrelsen för att uppmärksammas vid det fortsatta arbetet med nyss nämnda utredningar.

Vad slutligen beträffar *rekommendationen angående arbetsvillkor för minderåriga under jord i gruvor* synes denna i allt väsentligt överensstämma med svensk lagstiftning och praxis och torde därför inte påkalla någon åtgärd från svensk sida.

Sammanfattningsvis uttalar ILO-kommittén, *att* konventionerna om minimiålder resp. läkarundersökning inte f. n. kan ratificeras av Sverige, *att* kommittén i anslutning till förstnämnda konvention funnit skäl tala för att frågan om viss ändring i arbetarskyddslagen upptas till prövning, *att* sistnämnda konvention bör överlämnas till arbetarskyddsstyrelsen för att av styrelsen uppmärksammas i samband med vissa pågående utredningar, *att* rekommendationen om minimiålder bör överlämnas till arbetarskyddsstyrelsen för beaktande *samt att* rekommendationen om anställningsvillkor inte påkallar något åtgärd från svensk sida.

Departementschefen

Vid Internationella arbetskonferensens 49:e sammanträde år 1965 antogs dels en rekommendation om sysselsättning av kvinnor med familjeplikter, och dels fyra instrument avseende minderårigas användande till arbete under jord i gruvor av alla slag.

Vad först beträffar *rekommendationen (nr 123) angående sysselsättning av kvinnor med familjeplikter* behandlar denna ett ämne som är föremål för

en livlig debatt i vårt land. Såsom ILO-kommittén framhåller kan en särbehandling av kvinnor i ett internationellt instrument innebära en risk för att man ger intryck av att kvinnan bör inta en särställning på arbetsmarknaden, något som kan vara ägnat att motverka snarare än befordra en snabb utveckling mot verklig likställighet på arbetsmarknaden mellan män och kvinnor.

Mot denna bakgrund är jag i likhet med ILO-kommittén tveksam huruvida rekommendationen över huvud bör föranleda någon åtgärd från svensk sida. Då emellertid åtskilligt återstår att uträtta i vårt land inom det område som i rekommendationen behandlas under rubriken »Tjänster och anordningar för barntillsyn», anser jag i likhet med kommittén att innehållet i detta avsnitt bör beaktas. Min avsikt är därför att hos Kungl. Maj:t hemställa att rekommendationen i nämnda del skall bringas till vederbörande myndigheters kännedom för att, i den mån så befinns möjligt och lämpligt, av dem beaktas i deras fortsatta verksamhet.

Vad härefter angår de fyra instrumenten rörande minderårigas användande till arbete under jord i gruvor av alla slag får jag anföra följande.

Konventionen (nr 123) angående minimiålder för tillträde till arbete under jord i gruvor avviker på en punkt från gällande svenska arbetarskyddslag, nämligen såvitt avser artikel 2 mom. 3, som föreskriver att minimiåldern för minderårigs arbete under jord i gruvor inte får vara lägre än 16 år. I 25 § arbetarskyddslagen föreskrivs visserligen att minderårig — dvs. person som inte fyllt 18 år — inte får användas till underjordsarbete i gruva, men från denna regel kan undantag medges dels för yngling som fyllt 16 år när särskilda skäl föreligger (andra stycket första punkten), dels för yngling som fyllt eller under kalenderåret fyller 15 år, om det är påkallat av hänsyn till hans yrkesutbildning (andra stycket andra punkten). Denna möjlighet till undantag utgör, såsom ILO-kommittén framhåller, f. n. hinder för svensk ratificering av konventionen.

ILO-kommittén har hänvisat bl. a. till att vid tidpunkten för den nioåriga skolformens genomförande ungdomarna normalt kommer att ha uppnått 16 års ålder, då de lämnar skolan, och att antalet minderåriga under nämnda ålder som kommer att kunna sysselsättas i gruvor därför torde bli allt mindre. Kommittén har med hänsyn härtill funnit att skäl talar för att frågan om ett upphävande av dispensbestämmelserna i 25 § andra stycket andra punkten arbetarskyddslagen tas upp till prövning. Härigenom skulle nu föreliggande hinder för en svensk ratificering av konventionen undanröjas.

Det torde inte vara lämpligt att nu ta ställning till frågan om ändrade lagregler för minderårigas användande till arbete under jord i gruvor. Svensk ratificering av konventionen bör därför anstå tills vidare. Jag avser dock att vid lämplig tidpunkt på nytt anmäla lagstiftningsfrågan för Kungl. Maj:t.

Med åberopande av det anförda anser jag att frågan om svensk ratificering av konventionen bör anstå tills vidare.

I *rekommendationen (nr 124) angående minimiålder för tillträde till arbete under jord i gruvor* förordas att, om denna ålder är lägre än 16 år, åtgärder så snabbt som möjligt skall vidtas för att höja minimiåldern till den nivån. Vidare bör minimiåldern fortlöpande höjas till 18 år. Ett iakttagande av rekommendationen från svensk sida skulle enligt arbetarskyddsstyrelsens mening kunna leda till att yrkesutbildningen för underjordsarbete försvårades. Frågan huruvida för Sveriges del rekommendationens syfte skall kunna fyllas beror, säger styrelsen, på vilket behov av dispenser som i framtiden kan komma att föreligga inom svensk gruvindustri.

Mot bakgrunden av detta uttalande anser jag att rekommendationen bör överlämnas till styrelsen för att, i den mån så finns möjligt och lämpligt, av styrelsen beaktas i samband med meddelande av dispenser enligt 25 § arbetarskyddslagen såvitt avser gruvindustrin.

Konventionen (nr 124) angående läkarundersökning av minderåriga för utrönande av deras lämplighet för arbete under jord i gruvor innehåller ett flertal bestämmelser som avviker från svensk lagstiftning. Detta gäller särskilt de generella kraven på en första läkarundersökning och årliga läkarbesiktningar (art. 2), reglerna om kostnaderna för läkarundersökning och läkarbesiktningar (art. 3 mom. 3) samt föreskrifterna om register över personer under 21 år (art. 4 mom. 4).

Samtliga dessa frågor är f. n. i skilda hänseenden föremål för utredning inom arbetarskyddsstyrelsen, delvis i samråd med statens institut för folkhälsan. Det torde inte vara uteslutet, att ett närmande mellan de svenska bestämmelserna och konventionen kan bli resultatet av dessa utredningar. Jag ämnar därför senare hemställa hos Kungl. Maj:t att konventionen överlämnas till arbetarskyddsstyrelsen för att uppmärksammas vid det fortsatta utredningsarbetet. Under dessa förhållanden bör ratifikationsfrågan tills vidare vila.

Vad slutligen beträffar *rekommendationen (nr 125) angående arbetsvillkor för minderåriga under jord i gruvor* synes denna enligt vad som framgår av remissyttrandena i allt väsentligt överensstämma med svensk lagstiftning och praxis. Med hänsyn härtill påkallar rekommendationen inte någon åtgärd från svensk sida.

Under åberopande av det föregående hemställer jag, att Kungl. Maj:t anhåller om riksdagens yttrande över vad jag nu anfört om de vid Internationella arbetskonferensens fyrtionionde sammanträde antagna internationella instrumenten.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt

förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Anders Leion

Bilaga 1

(Översättning)

Recommendation (No. 123) concerning the Employment of Women with Family Responsibilities

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Forty-ninth Session on 2 June 1965, and

Noting the fact that in many countries women are working outside their homes in increasing numbers as an integral and essential part of the labour force, and

Noting further that many such women have special problems arising out of the need to reconcile their dual family and work responsibilities, and

Noting that many of these problems, though they have particular relevance to the opportunities for employment of women workers with family responsibilities, also confront other workers and can be substantially alleviated by measures affecting all workers, such as the progressive reduction of daily and weekly hours of work, and

Noting further that many of the special problems faced by women with family responsibilities are not problems peculiar to women workers but are problems of the family and of society as a whole, and

Recognising that continuous social adaptation is required to meet these problems in a manner consistent with the best interests of all concerned, and

Aware of the need for governments and for all public and private

Rekommendation (nr 123) angående sysselsättning av kvinnor med familjeplikter

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

vilken av styrelsen för Internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 2 juni 1965 till sitt fyrtionionde sammanträde,

som beaktar att kvinnorna i många länder i allt större utsträckning arbeta utanför hemmet såsom en integrerad och betydelsefull del av arbetsmarknaden,

som vidare beaktar att många av dessa kvinnor ställas inför speciella problem på grund av nödvändigheten att förena sina plikter mot familjen med sina arbetsplikter,

som beaktar att många av dessa problem, även om de äro av särskild betydelse med avseende på sysselsättningsmöjligheterna för kvinnor med familjeplikter, också uppkomma för andra arbetstagare och kunna avsevärt underlättas genom åtgärder som beröra alla arbetstagare, såsom en successiv förkortning av arbetstiden per dag eller per vecka,

som vidare beaktar att många av de särskilda problem som kvinnor med familjeplikter ställas inför icke äro säregna för arbetande kvinnor utan beröra familjen och samhället i dess helhet,

som inser att en fortlöpande social anpassning erfordras för att lösa dessa problem på ett för alla berörda parter tillfredsställande sätt,

som är medveten om att såväl regeringarna som alla berörda offent-

organisations concerned to give consideration to these problems in a broad social, economic and legal context, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to the employment of women with family responsibilities, which is the fifth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation,

adopts this twenty-second day of June of the year one thousand nine hundred and sixty-five the following Recommendation, which may be cited as the Employment (Women with Family Responsibilities) Recommendation, 1965.

The Conference recommends that each Member should apply the following provisions as fully and as rapidly as national conditions allow :

I. General Principle

1. The competent authorities should, in co-operation with the public and private organisations concerned, in particular employers' and workers' organisations, and in accordance with national and local needs and possibilities—

(a) pursue an appropriate policy with a view to enabling women with family responsibilities who work outside their homes to exercise their right to do so without being subject to discrimination and in accordance with the principles laid down in the Discrimination (Employment and Occupation) Convention, 1958, as well as in other standards relating to women adopted by the International Labour Conference, and

(b) encourage, facilitate or them-

liga och privata organisationer måste ägna uppmärksamhet åt dessa problem i ett vidsträckt socialt, ekonomiskt och juridiskt sammanhang,

som beslutat antaga vissa förslag angående sysselsättning av kvinnor med familjeplikter, vilken fråga utgör den femte punkten på sammanträdets dagordning,

samt beslutat att dessa förslag skola taga form av en internationell rekommendation,

antager denna den tjugoandra dagen i juni månad år nittonhundrasextiofem följande rekommendation, som må benämnas rekommendation angående sysselsättning av kvinnor med familjeplikter, 1965.

Konferensen rekommenderar varje medlemsstat att tillämpa följande bestämmelser så fullständigt och så snabbt som de nationella förhållandena medge.

I. Allmän princip

1. Vederbörande myndigheter böra i samverkan med berörda offentliga och enskilda organisationer, särskilt arbetsgivarnas och arbetstagarnas sammanslutningar, och i enlighet med föreliggande behov och möjligheter på såväl det nationella som det lokala planet

a) föra en lämplig politik i syfte att göra det möjligt för kvinnor med familjeplikter, vilka arbeta utanför hemmet, att göra detta utan att bli föremål för diskriminerande åtgärder och i enlighet med de principer som kommit till uttryck i konventionen angående diskriminering (anställning och yrkesutövning), 1958, ävensom i andra av Internationella arbetskonferensen antagna normer avseende kvinnor;

b) uppmuntra, underlätta och

selves undertake the development of services to enable women to fulfil their various responsibilities at home and at work harmoniously.

II. Public Information and Education

2. The competent authorities should, in co-operation with the public and private organisations concerned, in particular employers' and workers' organisations, take appropriate steps—

(a) to encourage such consideration of the problems of women workers with family responsibilities as may be necessary to help these workers to become effectively integrated in the labour force on the basis of equal rights;

(b) to undertake or promote such research as may be necessary and feasible into the various aspects of the employment of women workers with family responsibilities with a view to presenting objective information on which sound policies and measures may be based; and

(c) to engender broader public understanding of the problems of these workers with a view to developing community policies and a climate of opinion conducive to helping them to meet their family and employment responsibilities.

III. Child-Care Services and Facilities

3. With a view to determining the scope and character of the child-care services and facilities needed to assist women workers to meet their employment and family responsibilities, the competent authorities should, in co-operation with the public and private organisations concerned, in particular employers'

själva vidtaga åtgärder för att möjliggöra för kvinnor att under harmoniska förhållanden fullgöra sina uppgifter såväl i hemmet som i arbetet.

II. Informations- och upplysningsverksamhet bland allmänheten

2. Vederbörande myndigheter böra i samverkan med berörda offentliga och enskilda organisationer, särskilt arbetsgivarnas och arbetstagarnas sammanslutningar, vidtaga lämpliga åtgärder

a) för att uppmuntra sådana överväganden rörande de problem som beröra kvinnliga arbetstagare med familjeplikter som må befinnas erforderliga för att hjälpa dessa arbetstagare att bli effektivt införlivade med arbetskraften på grundval av lika rättigheter;

b) för att bedriva eller främja sådan forskning som kan vara erforderlig och lämplig rörande de olika aspekterna på sysselsättningen av kvinnor med familjeplikter i syfte att lägga fram objektiva uppgifter, på vilka en sund politik och sunda åtgärder kunna grundas;

c) för att hos allmänheten skapa en vidare förståelse för dessa arbetstagares problem i syfte att få till stånd en samhällspolitik och ett opinionsklimat som kunna bidraga till att hjälpa dem att fullgöra sina uppgifter i familjen och på arbetsplatsen.

III. Tjänster och anordningar för barntillsyn

3. I syfte att fastställa omfattningen och arten av de tjänster och anordningar för barntillsyn som erfordras för att hjälpa kvinnliga arbetstagare att fullgöra sina plikter gentemot familjen och i arbetet, böra vederbörande myndigheter i samverkan med berörda offentliga och enskilda organisationer, särskilt ar-

and workers' organisations, and within the scope of their resources for collecting information, take such measures as may be necessary and appropriate—

(a) to collect and publish adequate statistics on the number of mothers engaged in or seeking employment and on the number and age of their children; and

(b) to ascertain, through systematic surveys conducted more particularly in local communities, the needs and preferences for child-care arrangements organised outside the family.

4. The competent authorities should, in co-operation with the public and private organisations concerned, take appropriate steps to ensure that child-care services and facilities meet the needs and preferences so revealed; to this end they should, taking account of national and local circumstances and possibilities, in particular—

(a) encourage and facilitate the establishment, particularly in local communities, of plans for the systematic development of child-care services and facilities; and

(b) themselves organise as well as encourage and facilitate the provision of adequate and appropriate child-care services and facilities, at reasonable charge or free in case of need, developed along flexible lines and meeting the needs of children of different ages and of their working parents.

5. With a view to safeguarding the health and welfare of the child—

(a) child-care services and facilities of all types should comply with standards laid down and supervised by the competent authorities;

(b) such standards should prescribe in particular the equipment

betsgivarnas och arbetstagarnas sammanslutningar, och inom ramen för sina resurser i fråga om insamlandet av uppgifter, vidtaga sådana åtgärder som må befinnas erforderliga och lämpliga för att

a) insamla och publicera tillförlitliga statistiska uppgifter rörande antalet arbetande eller arbetssökande mödrar samt deras barns antal och ålder;

b) genom systematiska, särskilt på lokal nivå bedrivna undersökningar fastställa vilka behov och önskemål som förefinnas när det gäller anordningar för barntillsyn utanför familjen.

4. Vederbörande myndigheter böra i samverkan med berörda offentliga och enskilda organisationer vidtaga erforderliga åtgärder för att tillse att tjänster och anordningar för barntillsyn motsvara sålunda uttryckta behov och önskemål; i detta syfte böra de, med beaktande av nationella och lokala förhållanden och möjligheter, särskilt

a) uppmuntra och underlätta fastställande, framför allt på lokal nivå, av planer för en systematisk utveckling av tjänster och anordningar för barntillsyn; och

b) själva organisera samt stimulera och underlätta tillhandahållandet av tillräckliga och lämpliga tjänster och anordningar för barntillsyn, antingen till rimliga avgifter eller vid behov kostnadsfritt, enligt smidiga regler och i en omfattning, som tillgodoser behovet hos barn i olika åldrar samt hos deras yrkesarbetande föräldrar.

5. I syfte att skydda barnets hälsa och välfärd

a) böra tjänster och anordningar för barntillsyn, av vad slag de vara må, uppfylla av vederbörande myndigheter fastställda och övervakade normer;

b) böra sådana normer särskilt reglera de krav i fråga om utrust-

and hygienic requirements of the services and facilities provided and the number and qualifications of the staff; and

(c) the competent authorities should provide or help to ensure the provision of adequate training at various levels for the personnel needed to staff child-care services and facilities.

6. The competent authorities should, with the co-operation and participation of the public and private organisations concerned, in particular employers' and workers' organisations, help to ensure public understanding and support for efforts made to meet the special needs of working parents in respect of child-care services and facilities.

ning och hygien, som böra ställas på sådana tjänster och anordningar, ävensom i fråga om personalens storlek och kvalifikationer;

c) böra vederbörande myndigheter antingen själva tillhandahålla eller vara behjälpliga med att trygga tillhandahållandet av tillfredsställande utbildning på olika stadier för den personal som erfordras för att sköta tjänster och anordningar för barntillsyn.

6. Vederbörande myndigheter böra i samverkan med samt under deltagande av berörda offentliga och enskilda organisationer, särskilt arbetsgivarnas och arbetstagarnas sammanslutningar, bidraga till att hos allmänheten skapa förståelse och stöd för strävandena att tillgodose yrkesarbetande föräldrars särskilda behov med avseende på tjänster och anordningar för barntillsyn.

IV. Entry and Re-entry into Employment

7. The competent authorities should take all measures in accordance with the Employment Policy Convention, 1964, and the Employment Policy Recommendation, 1964, to enable women with family responsibilities to become or to remain integrated in the labour force as well as to re-enter the labour force.

8. With a view to enabling women with family responsibilities to become integrated in the labour force on a footing of equality, and with a view to facilitating their entry into employment or their re-entry after a comparatively long period of absence, the competent authorities should, in co-operation with the public and private organisations concerned, in particular employers' and workers' organisations, take all measures that may be necessary in the national circumstances—

IV. Inträde och återinträde på arbetsmarknaden

7. Vederbörande myndigheter böra vidtaga alla i 1964 års konvention och rekommendation angående sysselsättningspolitik angivna åtgärder för att göra det möjligt för kvinnor med familjeplikter att bli eller förbli införlivade med eller att återinträda på arbetsmarknaden.

8. I syfte att göra det möjligt för kvinnor med familjeplikter att bli införlivade med arbetsmarknaden på samma villkor som andra arbetstagare eller i syfte att underlätta deras inträde på arbetsmarknaden eller deras återinträde efter en relativt lång tids frånvaro, böra vederbörande myndigheter i samverkan med berörda offentliga och enskilda organisationer, särskilt arbetsgivarnas och arbetstagarnas sammanslutningar, vidtaga alla åtgärder som under beaktande av i varje enskilt

(a) to ensure the provision for girls of general education, vocational guidance and vocational training free from any form of discrimination on the ground of sex;

(b) to encourage girls to obtain a sound vocational preparation as a basis for their future work lives; and

(c) to convince parents and educators of the need to give girls a sound vocational preparation.

9. (1) The competent authorities should, in co-operation with the public and private organisations concerned and taking account of national needs and possibilities, provide or help to ensure the provision of the services that may be necessary to facilitate the entry into employment of women who have not yet worked, or the re-entry into employment of women who have been out of the employment market for a comparatively long time, owing, in particular, to family responsibilities.

(2) Such services should be organised within the framework of existing services for all workers or, in default thereof, along lines appropriate to national conditions ; they should include adequate counselling, information and placement services and provide adequate vocational training and retraining facilities appropriate to the needs of the women concerned and available without distinction as regards age.

(3) The services and facilities should be kept under review in order to ensure that they are properly adapted to the special needs of

land rådande förhållanden må anses erforderliga

a) för att tillse att unga flickor komma i åtnjutande av allmän undervisning, yrkesvägledning och yrkesutbildning utan någon som helst form av diskriminering grundad på kön;

b) för att uppmuntra unga flickor att skaffa sig en ingående yrkesförberedelse såsom grundval för deras framtida yrkesverksamma liv;

c) för att övertyga föräldrar och lärare om behovet av att ge unga flickor en grundlig yrkesförberedelse.

9. 1) Vederbörande myndigheter böra, i samverkan med berörda offentliga och privata organisationer och under hänsynstagande till föreliggande behov och möjligheter på det nationella planet, antingen själva tillhandahålla eller vara behjälpliga med att trygga tillhandahållandet av de tjänster som kunna vara erforderliga för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden för kvinnor, som huvudsakligen på grund av familjeplikter ännu ej haft förvärvsarbete, eller underlätta återinträdet på arbetsmarknaden för kvinnor som av samma skäl varit frånvarande från arbetsmarknaden under relativt lång tid.

2) Sådana tjänster böra utformas inom ramen för redan existerande tjänster för samtliga arbetstagare eller, om sådana tjänster saknas, enligt metoder lämpade för varje enskilt land; de böra innefatta tillfredsställande rådgivnings-, informations- och arbetsförmedlingsverksamhet samt tillhandahålla tillfredsställande yrkesutbildnings- och omskolningsmöjligheter, avpassade efter vederbörandes behov och tillgängliga utan åtskillnad med avseende på ålder.

3) Sådana tjänster och anordningar böra göras till föremål för regelbunden översyn för att säkerställa att de äro rätt anpassade till

these women workers and to the changing needs and tendencies of economic and technological development.

10. (1) In the case of women who, on account of their family responsibilities arising out of maternity, do not find themselves in a position to return to their employment immediately following exhaustion of the normal period of maternity leave established by law or practice, appropriate measures should be taken to the extent possible to allow them a reasonable further period of leave of absence without relinquishing their employment, all rights resulting from their employment being fully safeguarded.

(2) In case of termination of employment following maternity, the women concerned should be considered for re-employment in accordance with the provisions applicable the Termination of Employment Recommendation, 1963, to workers whose employment has been terminated owing to a reduction of the work force.

dessa kvinnliga arbetstagares speciella behov och till den ekonomiska och tekniska utvecklingens växlande behov och tendenser.

10. 1) I fråga om kvinnor, som genom sina familjeplikter till följd av moderskap ej anse sig kunna återinträda i arbete omedelbart efter utgången av den normala ledighet för moderskap som fastställts i lagstiftning eller praxis, böra lämpliga åtgärder vidtagas för att i den utsträckning som är möjlig bevilja dem en rimlig ytterligare ledighet utan att de därigenom förlora sitt arbete samtidigt som de till fullo bevara alla från anställningen härrörande rättigheter.

2) Om anställningsavtal upphör till följd av moderskap, bör vederbörande kvinna ifrågakomma för återanställning i enlighet med de bestämmelser i 1963 års rekommendation angående uppsägning av anställningsavtal, vilka äro tillämpliga på arbetstagare, vilkas anställning upphört på grund av minskning av arbetsstyrkan.

V. Miscellaneous Provisions

11. (1) To the extent necessary the public and private organisations concerned, in particular employers' and workers' organisations, should co-operate with the competent authorities and collaborate with each other to take other measures and promote other action to assist women workers to meet their employment and family responsibilities without detriment to their opportunities for employment and promotion.

(2) In this connection attention should be given, as local needs require and possibilities permit, to matters which have particular relevance for women workers with family responsibilities, such as the organisation of public transport,

V. Diverse bestämmelser

11. 1) I den mån så erfordras böra vederbörande offentliga och enskilda organisationer, särskilt arbetsgivarnas och arbetstagarnas sammanslutningar, i samverkan med vederbörande myndigheter och i samarbete med varandra vidtaga och främja andra åtgärder för att bistå kvinnliga arbetstagare med att fullgöra sina förpliktelser såväl i yrket som gentemot sin familj utan förfång för deras möjligheter till anställning eller befordran.

2) I detta sammanhang bör, i den utsträckning detta är möjligt och lokala förhållanden så kräva, uppmärksamhet ägnas åt frågor av särskild betydelse för kvinnliga arbetstagare med familjeplikter, t. ex. organisationen av den offentliga

the harmonisation of working hours and hours of schools and child-care services or facilities, and the provision at low cost of the facilities required to simplify and lighten household tasks.

12. Particular efforts should be made to develop home-aid services operating under public authority or supervision and providing women workers with family responsibilities, in the event of family need, with qualified assistance at reasonable charge.

transporttjänsten, samstämmighet mellan arbetstid och skolschema samt tjänster och anordningar för barntillsyn ävensom tillhandahållande till låga kostnader av sådana anordningar som erfordras för att förenkla och underlätta hushållsarbetet.

12. Särskilt bör man eftersträva att utveckla en hemhjälpsverksamhet, som bedrives och kontrolleras av offentlig myndighet och som vid fall av behov kan erbjuda kvinnliga arbetstagare med familjeplikter kvalificerad hjälp mot rimlig ersättning.

Bilaga 2

(Översättning)

Convention (No. 123) concerning the Minimum Age for Admission to Employment Underground in Mines

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Forty-ninth Session on 2 June 1965, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to minimum age for admission to employment underground in mines, which is included in the fourth item on the agenda of the session, and

Noting that the Underground Work (Women) Convention, 1935, prohibits in principle the employment of any female, whatever her age, on underground work in any mine, and

Noting that the Minimum Age (Industry) Convention (Revised), 1937, which is applicable to mines, provides that children under the age of 15 years shall not be employed or work in any public or private undertaking, or in any branch thereof, and

Noting that the Convention further specifies that, in respect of employments which by their nature or the circumstances in which they are carried on, are dangerous to the life, health or morals of the persons employed therein, national laws shall either prescribe or empower an appropriate authority to prescribe a higher age or ages than 15 years for the admission thereto of young persons or adolescents, and

Konvention (nr 123) angående minimiålder för tillträde till arbete under jord i gruvor

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

vilken av styrelsen för Internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 2 juni 1965 till sitt fyrtionionde sammanträde,

och beslutat antaga vissa förslag angående minimiålder för tillträde till arbete under jord i gruvor, vilken fråga innefattas i den fjärde punkten på sammanträdets dagordning,

som beaktar att konventionen angående arbete under jord (kvinnor), 1935, i princip stadgar att ingen kvinna, oavsett ålder, må användas till arbete under jord i gruva,

som beaktar att den reviderade konventionen angående minimiålder (industri), 1937, vilken äger tillämpning på gruvor, stadgar att barn under 15 år icke må användas eller arbeta i industriella företag, offentliga eller enskilda, eller i någon gren av sådant företag,

som beaktar att konventionen vidare föreskriver att beträffande arbete, som på grund av sin natur eller de förhållanden, varunder det utövas, är farligt för därtill använda personers liv, hälsa eller moral, den nationella lagstiftningen skall antingen fastställa eller giva därtill lämplig myndighet befogenhet att fastställa en eller flera åldersgränser, högre än 15 år, för minderårigas tillträde till dylikt arbete,

Considering that, in view of the nature of employment underground in mines, international standards establishing a higher age than 15 years for admission to such employment are desirable, and

Having determined that these standards shall take the form of an international Convention,

adopts this twenty-second day of June of the year one thousand nine hundred and sixty-five the following Convention, which may be cited as the Minimum Age (Underground Work) Concention, 1965:

Article 1

1. For the purpose of this Convention, the term "mine" means any undertaking, whether public or private, for the extraction of any substance from under the surface of the earth by means involving the employment of persons underground.

2. The provisions of this Convention concerning employment or work underground in mines include employment or work underground in quarries.

Article 2

1. Persons under a specified minimum age shall not be employed or work underground in mines.

2. Each Member which ratifies this Convention shall specify the minimum age in a declaration appended to its ratification.

3. The minimum age shall in no case be less than 16 years.

Article 3

Each Member which has ratified this Convention may subsequently notify the Director-General of the International Labour Office, by a

som med hänsyn till arten av det arbete som utföres under jord i gruvor finner det önskvärt att antaga internationella normer, vilka fastställa en högre ålder än 15 år för tillträde till sådant arbete, och

som beslutat att dessa normer skola taga form av en internationell konvention,

antager denna den tjugoandra dagen i juni månad år nittonhundrasextiofem följande konvention, som må benämnas konvention angående minimiålder (arbete under jord), 1965.

Artikel 1

1. I och för tillämpningen av denna konvention skall med beteckningen »gruva» förstås varje arbetsföretag, offentligt eller enskilt, för utvinnande av ämne, som förekommer under jordytan, genom sysselsättande av personer under jord.

2. Bestämmelserna i denna konvention angående sysselsättning eller arbete under jord i gruvor innefatta sysselsättning eller arbete under jord i stenbrott.

Artikel 2

1. Personer som ej uppnått en föreskriven minimiålder må icke sysselsättas eller arbeta under jord i gruvor.

2. Varje medlemsstat som ratificerar denna konvention skall i en till sin ratifikationshandling fogad deklaration angiva nämnda minimiålder.

3. Minimiåldern må i intet fall understiga 16 år.

Artikel 3

Varje medlemsstat som ratificerat denna konvention må genom en efterföljande deklaration underrätta Internationella arbetsbyråns ge-

further declaration, that it specifies a minimum age higher than that specified at the time of ratification.

Article 4

1. All necessary measures, including the provision of appropriate penalties, shall be taken by the competent authority to ensure the effective enforcement of the provisions of this Convention.

2. Each Member which ratifies this Convention undertakes either to maintain an appropriate inspection service for the purpose of supervising the application of the provisions of the Convention or to satisfy itself that appropriate inspection is carried out.

3. National laws or regulations shall define the persons responsible for compliance with the provisions of this Convention.

4. The employer shall keep, and make available to inspectors, records indicating, in respect of persons who are employed or work underground and who are less than two years older than the specified minimum age—

(a) the date of birth, duly certified wherever possible ; and

(b) the date at which the person was employed or worked underground in the undertaking for the first time.

5. The employer shall make available to the workers' representatives, at their request, lists of the persons who are employed or work underground and who are less than two years older than the specified minimum age ; such lists shall contain the dates of birth of such persons and the dates at which they were employed or worked underground in the undertaking for the first time.

neraldirektör om att medlemsstaten fastställt en högre minimiålder än den vid tidpunkten för ratifikationen bestämda.

Artikel 4

1. Alla erforderliga åtgärder, inbegripet lämpliga straffrättsliga sanktioner, skola av vederbörande myndighet vidtagas för att säkerställa en effektiv tillämpning av bestämmelserna i denna konvention.

2. Varje medlemsstat som ratificerar denna konvention förbinder sig att vidtaga lämpliga inspektionsåtgärder för att kontrollera tillämpningen av konventionens bestämmelser eller ock förvissa sig om att vederbörlig tillsyn på annat sätt utövas.

3. Den nationella lagstiftningen skall angiva vilka personer som äro ansvariga för att bestämmelserna i denna konvention efterlevas.

4. Arbetsgivaren skall föra och för yrkesinspektör hålla tillgängliga register, vilka skola, med avseende på personer som sysselsättas eller arbeta under jord och vilkas ålder med mindre än två år överstiger den fastställda minimiåldern, innehålla uppgift om

a) födelsedag, om möjligt vederbörligen styrkt,

b) den dag då vederbörande första gången sysselsattes eller arbetade under jord i företaget.

5. Arbetsgivaren skall på framställning av arbetstagarnas representanter för dem hålla tillgängliga förteckningar över personer som sysselsättas eller arbeta under jord och vilkas ålder med mindre än två år överstiger den fastställda minimiåldern; sådana förteckningar skola innehålla uppgifter om vederbörandes födelsedag samt den dag då de första gången sysselsattes eller arbetade under jord i företaget.

Article 5

The determination of the minimum age to be specified in pursuance of Articles 2 and 3 of this Convention shall be made after consultation with the most representative organisations of employers and workers concerned.

Article 6

The formal ratifications of this Convention shall be communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration.

Article 7

1. This Convention shall be binding only upon those Members of the International Labour Organisation whose ratifications have been registered with the Director-General.

2. It shall come into force twelve months after the date on which the ratifications of two Members have been registered with the Director-General.

3. Thereafter, this Convention shall come into force for any Member twelve months after the date on which its ratification has been registered.

Article 8

1. A Member which has ratified this Convention may denounce it after the expiration of ten years from the date on which the Convention first comes into force, by an act communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration. Such denunciation shall not take effect until one year after the date on which it is registered.

2. Each Member which has ratified this Convention and which does not, within the year following the expiration of the period of ten years mentioned in the preceding paragraph, exercise the right of denun-

Artikel 5

Den minimiålder som skall bestämmas i enlighet med artiklarna 2 och 3 av denna konvention skall fastställas efter samråd med vederbörande mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer.

Artikel 6

De officiella ratifikationerna av denna konvention skola delgivas Internationella arbetsbyråns generaldirektör och registreras av honom.

Artikel 7

1. Denna konvention är bindande allenast för de medlemmar av Internationella arbetsorganisationen, vilkas ratifikationer registrerats av generaldirektören.

2. Den träder i kraft tolv månader efter det två medlemmars ratifikationer registrerats av generaldirektören.

3. Därefter träder denna konvention i kraft för varje medlem tolv månader efter den dag, då dess ratifikation registrerats.

Artikel 8

1. Medlem, som ratificerat denna konvention, kan, sedan tio år förflutit från den tidpunkt då konventionen först trädde i kraft, uppsäga densamma genom skrivelse som delgives Internationella arbetsbyråns generaldirektör för registrering. Uppsägningen träder icke i kraft förrän ett år efter det den registrerats.

2. Varje medlem, som ratificerat denna konvention och icke inom ett år efter utgången av den i föregående moment nämnda tioårsperioden gör bruk av den i denna artikel stadgade uppsägningsrätten,

ciation provided for in this Article, will be bound for another period of ten years and, thereafter, may denounce this Convention at the expiration of each period of ten years under the terms provided for in this Article.

skall vara bunden för en ny period av tio år och kan därefter, med iakttagande av de i denna artikel föreskrivna villkoren, uppsäga konventionen vid utgången av varje följande tioårsperiod.

Article 9

1. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the International Labour Organisation of the registration of all ratifications and denunciations communicated to him by the Members of the Organisation.

2. When notifying the Members of the Organisation of the registration of the second ratification communicated to him, the Director-General shall draw the attention of the Members of the Organisation to the date upon which the Convention will come into force.

Artikel 9

1. Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall underrätta samtliga medlemmar av Internationella arbetsorganisationen om registreringen av alla ratifikationer och uppsägningar, som delgivits honom av organisationens medlemmar.

2. Då generaldirektören underrättar organisationens medlemmar om registreringen av den andra ratifikationen i ordningen, som delgivits honom, har han att fästa medlemmarnas uppmärksamhet på den dag, då konventionen kommer att träda i kraft.

Article 10

The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations for registration in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations full particulars of all ratifications and acts of denunciation registered by him in accordance with the provisions of the preceding Articles.

Artikel 10

Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall, för registrering jämlikt artikel 102 av Förenta Nationernas stadga, lämna Förenta Nationernas generalsekreterare fullständiga upplysningar om varje ratifikation och uppsägning, som av honom registrerats i enlighet med bestämmelserna i föregående artiklar.

Article 11

At such times as it may consider necessary the Governing Body of the International Labour Office shall present to the General Conference a report on the working of this Convention and shall examine the desirability of placing on the agenda of the Conference the question of its revision in whole or in part.

Artikel 11

Närhelst Internationella arbetsbyråns styrelse finner det erforderligt skall styrelsen förelägga Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens en redogörelse för konventionens tillämpning och taga under övervägande, huruvida anledning föreligger att på konferensens dagordning uppföra frågan om dess revision, helt eller delvis.

Article 12

1. Should the Conference adopt a new Convention revising this Con-

Artikel 12

1. Därest konferensen skulle antaga en ny konvention, innebärande

vention in whole or in part, then, unless the new Convention otherwise provides—

(a) the ratification by a Member of the new revising Convention shall *ipso jure* involve the immediate denunciation of this Convention, notwithstanding the provisions of Article 8 above, if and when the new revising Convention shall have come into force;

(b) as from the date when the new revising Convention comes into force this Convention shall cease to be open to ratification by the Members.

2. This Convention shall in any case remain in force in its actual form and content for those Members which have ratified it but have not ratified the revising Convention.

Article 13

The English and French versions of the text of this Convention are equally authoritative.

revision, helt eller delvis, av denna konvention, och den nya konventionen icke föreskriver annat,

a) skall en medlems ratifikation av den nya reviderade konventionen, försåvitt denna trätt i kraft, *ipso jure* medföra omedelbar uppsägning av förevarande konvention, utan hinder av vad i artikel 8 stadgas;

b) skall från den dag, då den nya reviderade konventionen träder i kraft, förevarande konvention icke längre kunna ratificeras av medlemmarna.

2. Förevarande konvention skall likväl förbli gällande till form och innehåll för de medlemmar, som ratificerat densamma men icke ratificerat den nya, reviderade konventionen.

Artikel 13

De engelska och franska texterna till denna konvention skola äga lika vitsord.

Bilaga 3

(Översättning)

Recommendation (No. 124) concerning the Minimum Age for Admission to Employment Underground in Mines

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Forty-ninth Session on 2 June 1965, and

Having adopted the Minimum Age (Underground Work) Convention, 1965, and

Having decided upon the adoption of certain further proposals with regard to the minimum age for admission to employment underground in mines, which is included in the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation,

adopts this twenty-second day of June of the year one thousand nine hundred and sixty-five the following Recommendation, which may be cited as the Minimum Age (Underground Work) Recommendation, 1965:

1. (1) For the purpose of this Recommendation, the term "mine" means any undertaking, whether public or private, for the extraction of any substance from under the surface of the earth by means involving the employment of persons underground.

(2) The provisions of this Recommendation concerning employment or work underground in mines include employment or work underground in quarries.

Rekommendation (nr 124) angående minimiålder för tillträde till arbete under jord i gruvor

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

vilken av styrelsen för Internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 2 juni 1965 till sitt fyrtionionde sammanträde,

som antagit konventionen angående minimiålder (arbete under jord), 1965,

som beslutat antaga vissa ytterligare förslag angående minimiålder för tillträde till arbete under jord i gruvor, vilken fråga innefattas i den fjärde punkten på sammanträdets dagordning,

och som beslutat att dessa förslag skola taga form av en rekommendation,

antager denna den tjugoandra dagen i juni månad år nittonhundrasextiofem följande rekommendation, som må benämnas rekommendation angående minimiålder (arbete under jord), 1965.

1. 1) I och för tillämpningen av denna rekommendation skall med beteckningen »gruva» förstås varje arbetsföretag, offentligt eller enskilt, för utvinnande av ämne, som förekommer under jordytan, genom sysselsättande av personer under jord.

2) Bestämmelserna i denna rekommendation angående sysselsättning eller arbete under jord i gruvor innefatta sysselsättning eller arbete under jord i stenbrott.

2. Where the minimum age for admission to employment or work underground in mines is less than 16 years, measures should be taken as speedily as possible to raise it to that level.

3. (1) The minimum age for admission to employment or work underground in mines should be progressively raised, with a view to attaining a minimum age of 18 years.

(2) Each Member should work towards the objective set forth in subparagraph (1) of this Paragraph within the limits of its possibilities, taking into account especially the dangers inherent in employment underground in mines, and also the development of educational facilities, including those for the vocational preparation of future miners, the minimum school-leaving age, the minimum age for admission to other industrial occupations and other relevant factors.

4. Persons between the age specified for the purpose of the Minimum Age (Underground Work) Convention, 1965, and a higher age to be laid down in each country and not to be less than 18 years should be employed or work underground in mines only—

(a) for purposes of apprenticeship or other systematic vocational training provided under adequate supervision by competent persons with technical knowledge and practical experience of the work ; and

(b) under conditions determined by the competent authority relating to the places of work and occupations permitted and the measures of systematic medical and safety supervision to be applied:

Provided that if a young person to whom this Paragraph applies has completed apprenticeship or other systematic vocational training, he may, under the conditions provided

2. Om minimiåldern för tillträde till sysselsättning eller arbete under jord i gruvor är lägre än 16 år, böra åtgärder så snabbt som möjligt vidtagas för att höja minimiåldern till nämnda nivå.

3. 1) Minimiåldern för tillträde till sysselsättning eller arbete under jord i gruvor bör fortlöpande höjas i syfte att uppnå en minimiålder av 18 år.

2) Varje medlemsstat bör efter måttet av sina möjligheter söka nå detta mål med beaktande av *dels* de speciella faror som äro förknippade med arbete under jord i gruvor, *dels ock* utvecklingen av undervisningsväsendet, särskilt åtgärder för att förbereda blivande gruvarbetare för deras yrke, minimiåldern för skolpliktens upphörande, minimiåldern för tillträde till annat industriellt arbete samt andra faktorer av betydelse i sammanhanget.

4. Minderåriga som uppnått den i och för tillämpningen av konventionen angående minimiålder (arbete under jord), 1965, fastställda åldern, men ej den högre ålder, som varje land har att bestämma och vilken icke må understiga 18 år, böra ej sysselsättas eller arbeta under jord utom

a) såsom lärlingar eller deltagare i annan systematisk yrkesutbildning under tillfredsställande kontroll av behöriga personer med teknisk kunskap och praktisk erfarenhet rörande arbetet; och

b) under förhållanden som fastställts av vederbörande myndighet med avseende på platsen för och arten av tillåten sysselsättning samt åtgärder för systematisk övervakning av hälsa och säkerhet;

dock att minderårig, på vilken detta moment äger tillämpning och som genomgått lärlings- eller annan systematisk yrkesutbildning, må, på de villkor som föreskrivas i stycket

for in clause *(b)*, be employed underground for purposes other than such training.

5. (1) There should be special provisions concerning the minimum age for employment or work underground in mines—

(a) on certain specified jobs which are harmful to health;

(b) under certain specified conditions which are harmful to health ; and

(c) on certain specified jobs which may endanger the safety of the worker and that of other persons.

(2) The competent authority in each country should determine the jobs and conditions in question and should specify a sufficiently high minimum age appropriate to each which in no case should be less than 18 years.

6. (1) Measures should be taken to meet the problems of persons who wish to work in mines but are too young for employment or work underground because the minimum age for admission to such employment or work is higher than the minimum school-leaving age. These measures should be related to or integrated with measures to educate, train and utilise all youth in the country.

(2) The measures to be taken in accordance with subparagraph (1) of this Paragraph might include one or more of the following:

(a) employment in surface work with appropriate training;

(b) vocational training on the surface designed to prepare the persons concerned for their future occupations ;

(c) further education and vocational guidance;

(d) raising the minimum school-leaving age.

b), sysselsättas under jord för andra ändamål än utbildning.

5. 1) Särskilda bestämmelser böra antagas rörande minimiåldern för sysselsättning eller arbete under jord i gruvor när det gäller

a) utförande av vissa bestämda arbetsuppgifter som äro skadliga för hälsan;

b) arbete under vissa bestämda förhållanden, som äro skadliga för hälsan;

c) utförande av vissa bestämda arbetsuppgifter, vilka kunna utsätta vederbörande sysselsatta eller andra personer för fara.

2) Vederbörande myndighet i varje land bör bestämma de arbetsuppgifter och förhållanden varom fråga är samt fastställa en för varje särskilt fall lämplig minimiålder, som i intet fall bör understiga 18 år.

6. 1) Åtgärder böra vidtagas för att tillgodose minderåriga, som önska arbeta i gruvor men äro för unga för att sysselsättas eller arbeta under jord, emedan minimiåldern för tillträde till sådan sysselsättning eller sådant arbete är högre än den lägsta åldern för skolpliktens upphörande. Dessa åtgärder böra anknytas till eller inordnas i åtgärder för undervisning, utbildning och användning av landets ungdom i dess helhet.

2) En eller flera av följande åtgärder böra vidtagas i enlighet med moment 1), nämligen

a) sysselsättning med arbete ovan jord, innefattande lämplig utbildning;

b) yrkesutbildning ovan jord, avsedd att förbereda vederbörande för deras framtida yrke;

c) fortsatt utbildning och yrkesvägledning;

d) höjning av den lägsta åldern för skolpliktens upphörande.

7. The competent authority in each country should consult the most representative organisations of employers and workers concerned before determining general policies of implementation and before adopting regulations in pursuance of the terms of this Recommendation.

7. Vederbörande myndighet i varje land bör inhämta yttrande från de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna, innan beslut fattas rörande en allmän politik för tillämpning av denna rekommendation och innan regler avsedda för rekommendationens efterlevnad antagas.

Bilaga 4

(Översättning)

Convention (No. 124) concerning Medical Examination of Young Persons for Fitness for Employment Underground in Mines

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Forty-ninth Session on 2 June 1965, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to medical examination of young persons for fitness for employment underground in mines, which is included in the fourth item on the agenda of the session, and

Noting that the Medical Examination of Young Persons (Industry) Convention, 1946, which is applicable to mines, provides that children and young persons under 18 years of age shall not be admitted to employment by an industrial undertaking unless they have been found fit for the work on which they are to be employed by a thorough medical examination, that the continued employment of a child or young person under 18 years of age shall be subject to the repetition of a medical examination at intervals of not more than one year, and that national laws or regulations shall make provision concerning additional re-examinations, and

Noting that the Convention further provides that in occupations which involve high health risks medical examination and re-examinations for fitness for employment shall be required until at least the age

Konvention (nr 124) angående läkarundersökning av minderåriga för utrönande av deras lämplighet för arbete under jord i gruvor

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

vilken av styrelsen för Internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 2 juni 1965 till sitt fyrtionionde sammanträde,

och beslutat antaga vissa förslag angående läkarundersökning av minderåriga för utrönande av deras lämplighet för arbete under jord i gruvor, vilken fråga innefattas i den fjärde punkten på sammanträdets dagordning,

som beaktar att konventionen angående läkarundersökning av minderåriga (industri), 1946, vilken äger tillämpning på gruvor, stadgar att barn och minderåriga under 18 år icke må anställas av industriella företag, med mindre de vid ingående läkarundersökning befunnits lämpliga för det arbete, varmed de skola sysselsättas, att sysselsättning av barn eller minderåriga under 18 år icke må fortgå annat än under förutsättning av förnyad läkarbesiktning minst en gång årligen samt att den nationella lagstiftningen skall meddela föreskrifter angående ytterligare läkarbesiktningar,

som beaktar att konventionen vidare stadgar, att i fråga om ur hälsosynpunkt särskilt riskfyllt arbete läkarundersökning och läkarbesiktning för utrönande av lämplighet för arbetsanställning skola krä-

of 21 years, and that national laws or regulations shall either specify or empower an appropriate authority to specify the occupations or categories of occupations to which this requirement applies, and

vas åtminstone till dess vederböranden uppnått 21 års ålder samt att den nationella lagstiftningen skall antingen fastställa eller giva därtill lämplig myndighet befogenhet att fastställa de sysselsättningar eller de slag av sysselsättningar på vilka detta krav skall uppställas,

Considering that, in view of the health risks inherent in employment underground in mines, international standards requiring medical examination and periodic re-examination for fitness for employment underground in mines until the age of 21 years, and specifying the nature of these examinations, are desirable, and

som med hänsyn till de risker för hälsan som äro förknippade med arbete under jord i gruvor finner det önskvärt att antaga internationella normer, vilka uppställa krav på läkarundersökning och periodisk läkarbesiktning för utrönande av lämplighet för sysselsättning under jord i gruvor upp till 21 års ålder samt fastställa arten av dessa undersökningar, och

Having determined that these standards shall take the form of an international Convention,

som beslutat att dessa normer skola taga form av en internationell konvention,

adopts this twenty-third day of June of the year one thousand nine hundred and sixty-five the following Convention, which may be cited as the Medical Examination of Young Persons (Underground Work) Convention, 1965:

antager denna den tjugotredje dagen i juni månad år nittonhundrasextiofem följande konvention, som må benämnas konvention angående läkarundersökning av minderåriga (arbete under jord), 1965.

Article 1

1. For the purpose of this Convention, the term "mine" means any undertaking, whether public or private, for the extraction of any substance from under the surface of the earth by means involving the employment of persons underground.

2. The provisions of this Convention concerning employment or work underground in mines include employment or work underground in quarries.

Artikel 1

1. I och för tillämpningen av denna konvention skall med beteckningen »gruva» förstås varje arbetsföretag, offentligt eller enskilt, för utvinnande av ämne, som förekommer under jordytan, genom sysselsättande av personer under jord.

2. Bestämmelserna i denna konvention angående sysselsättning eller arbete under jord i gruvor innefatta sysselsättning eller arbete under jord i stenbrott.

Article 2

1. A thorough medical examination, and periodic re-examinations at intervals of not more than one year, for fitness for employment shall be required for the employment

Artikel 2

1. En ingående läkarundersökning ävensom periodiska läkarbesiktningar minst en gång årligen för utrönande av lämplighet för sysselsättning skola uppställas som krav

or work underground in mines of persons under 21 years of age.

2. Alternative arrangements for medical supervision of young persons aged between 18 and 21 years shall be permitted where the competent authority is satisfied on medical advice that such arrangements are equivalent to or more effective than those required under paragraph 1 of this Article and has consulted and reached agreement with the most representative organisations of employers and workers concerned.

Article 3

1. The medical examinations provided for in Article 2—

(a) shall be carried out under the responsibility and supervision of a qualified physician approved by the competent authority; and

(b) shall be certified in an appropriate manner.

2. An X-ray film of the lungs shall be required on the occasion of the initial medical examination and, when regarded as medically necessary, on the occasion of subsequent re-examinations.

3. The medical examinations required by this Convention shall not involve the young person, or his parents or guardians, in any expense.

Article 4

1. All necessary measures, including the provision of appropriate penalties, shall be taken by the competent authority to ensure the effective enforcement of the provisions of this Convention.

2. Each Member which ratifies this Convention undertakes either to maintain an appropriate inspection service for the purpose of supervising the application of the provisions of the Convention or to satisfy itself that appropriate inspection is carried out.

för att personer under 21 år skola få sysselsättas eller arbeta under jord i gruva.

2. Andra åtgärder för medicinsk kontroll av minderåriga mellan 18 och 21 år må medgivas, om vederbörande myndighet *dels* efter inhämtande av läkarutlåtande finner att sådana åtgärder äro likvärdiga med eller mera effektiva än de i mom. 1 av denna artikel angivna, *dels ock* inhämtat yttrande från de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna samt erhållit deras samtycke.

Artikel 3

1. I artikel 2 avsedda läkarundersökningar skola

a) utföras på ansvar och under överinseende av legitimerad, av vederbörande myndighet godkänd läkare;

b) styrkas på lämpligt sätt.

2. Röntgenundersökning av lungorna skall krävas vid den första läkarundersökningen samt, när så anses påkallat av medicinska skäl, vid senare läkarbesiktningar.

3. I denna konvention angivna läkarundersökningar må ej medföra kostnader för den minderårige, hans föräldrar eller förmyndare.

Artikel 4

1. Alla erforderliga åtgärder, inbegripet lämpliga straffrättsliga sanktioner, skola av vederbörande myndighet vidtagas för att säkerställa en effektiv tillämpning av bestämmelserna i denna konvention.

2. Varje medlemsstat som ratificerar denna konvention förbinder sig att vidtaga lämpliga inspektionsåtgärder för att kontrollera tillämpningen av konventionens bestämmelser eller ock förvissa sig om att vederbörlig tillsyn på annat sätt utövas.

3. National laws or regulations shall define the persons responsible for compliance with the provisions of this Convention.

4. The employer shall keep, and make available to inspectors, records containing, in respect of persons under 21 years of age who are employed or work underground—

(a) the date of birth, duly certified wherever possible;

(b) an indication of the nature of their occupation; and

(c) a certificate which attests fitness for employment but does not contain medical data.

5. The employer shall make available to the workers' representatives, at their request, the information mentioned in paragraph 4 of this Article.

Article 5

The competent authority in each country shall consult the most representative organisations of employers and workers concerned before determining general policies of implementation and before adopting regulations in pursuance of the terms of this Convention.

3. Den nationella lagstiftningen skall angiva vilka personer som äro ansvariga för att bestämmelserna i denna konvention efterlevas.

4. Arbetsgivare skall föra och för yrkesinspektör hålla tillgängliga register, vilka skola med avseende på personer under 21 år, som sysselsättas eller arbeta under jord, innehålla uppgift om

a) födelsedag, om möjligt vederbörligen styrkt;

b) arbetets natur;

c) intyg, som styrker lämplighet för arbetet men som ej innehåller uppgifter av medicinsk karaktär.

5. Arbetsgivaren skall på framställning av arbetstagarnas representanter för dem hålla tillgängliga i mom. 4 av denna artikel avsedda uppgifter.

Artikel 5

Vederbörande myndighet i varje land skall inhämta yttrande från de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna innan beslut fattas rörande en allmän politik för tillämpning av denna konvention och innan regler avsedda för konventionens efterlevnad antagas.

Artiklarna 6—13

Dessa artiklar äro likalydande med artiklarna 6—13 av konventionen (nr 123) angående minimiålder för tillträde till arbete under jord i gruvor.

Bilaga 5

(Översättning)

Recommendation (No. 125) concerning Conditions of Employment of Young Persons Underground in Mines

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Forty-ninth Session on 2 June 1965, and

Noting the terms of existing international labour Conventions and Recommendations, applicable to mines, which contain provisions on the conditions of employment of young persons, and

Considering that additional standards are called for in certain respects, and

Having decided upon the adoption of certain proposals regarding the conditions of employment of young persons underground in mines, which is included in the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation,

adopts this twenty-third day of June of the year one thousand nine hundred and sixty-five the following Recommendation, which may be cited as the Conditions of Employment of Young Persons (Underground Work) Recommendation, 1965.

I. Definition

1. (1) For the purpose of this Recommendation, the term "mine" means any undertaking, whether

Rekommendation (nr 125) angående arbetsvillkor för minderåriga under jord i gruvor

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

vilken av styrelsen för Internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 2 juni 1965 till sitt fyrtionionde sammanträde,

som beaktar bestämmelserna i gällande, på gruvor tillämpliga internationella arbetskonventioner och -rekommendationer, vilka innehålla bestämmelser om arbetsvillkor för minderåriga,

som finner det påkallat att kompletterande normer i vissa hänseenden utarbetas,

som beslutat antaga vissa förslag angående arbetsvillkor för minderåriga under jord i gruvor, vilken fråga innefattas i den fjärde punkten på sammanträdets dagordning,

som beslutat att dessa normer skola taga form av en rekommendation,

antager denna den tjugotredje dagen i juni månad år nittonhundrasextiofem följande rekommendation, som må benämnas rekommendation angående arbetsvillkor för minderåriga (arbete under jord), 1965.

I. Definition

1. 1) I och för tillämpningen av denna rekommendation skall med beteckningen »gruva» förstås varje

public or private, for the extraction of any substance from under the surface of the earth by means involving the employment of persons underground.

(2) The provisions of this Recommendation concerning employment or work underground in mines include employment or work underground in quarries.

arbetsföretag, offentligt eller enskilt, för utvinnande av ämne, som förekommer under jordytan, genom sysselsättande av personer under jord.

2) Bestämmelserna i denna rekommendation angående sysselsättning eller arbete under jord i gruvor innefatta sysselsättning eller arbete under jord i stenbrott.

II. Methods of Implementation

2. Effect may be given to this Recommendation through national laws or regulations, collective agreements, arbitration awards, or court decisions or in such other manner consistent with national practice as may be appropriate under national conditions.

II. Tillämpningsmetoder

2. Denna rekommendation må bringas i tillämpning genom nationell lagstiftning, kollektivavtal, skiljedom eller beslut av dömande myndighet eller på annat sätt som är förenligt med nationell praxis och som må anses lämpligt med beaktande av förhållandena i varje enskilt land.

III. Health, Safety and Welfare

3. Training programmes for young persons employed or to be employed underground in mines should include practical and theoretical instruction in the health and safety hazards to which workers in mines are exposed, in hygiene and first aid, and in the precautions to be taken to safeguard health and safety. Such instruction should be provided by persons who are qualified in these fields.

4. The employer should be required to inform a young person, both when engaging him and when giving him a specific job underground, of the risks of accident and hazards to health involved in the work, of protective measures and equipment, of regulations regarding safety, and of first-aid methods. The directions should be repeated at appropriate intervals.

5. (1) Officials in charge of safety, safety delegates, safety and health committees and all other in-

III. Sundhet, säkerhet och välfärd

3. Utbildningsplaner för minderåriga, som äro sysselsatta eller skola sysselsättas under jord i gruvor böra innefatta praktisk och teoretisk undervisning rörande de hälso- och säkerhetsrisker, för vilka gruvarbetare utsättas, rörande hygien och första hjälp samt försiktighetsmått som böra vidtagas för att trygga hälsa och säkerhet. Sådan undervisning bör meddelas av personer, som äro kvalificerade i dessa ämnen.

4. Det bör åligga arbetsgivaren att både då han anställer den minderårige och då han tilldelar denne en speciell arbetsuppgift under jord, upplysa honom om de olycksfalls- och hälsorisker som äro förenade med arbetet samt om skyddsåtgärder och utrustning, säkerhetsregler och metoder för första hjälp. Dessa upplysningar böra med lämpliga tidsintervaller bringas i erinran.

5. 1) Tjänstemän engagerade i skyddsverksamhet, skyddsombud, skyddskommittéer och alla andra

ternal bodies concerned with safety and health, as well as the national inspection service, should give particular attention to measures designed to safeguard the life and health of young persons employed or working underground in mines.

(2) Such measures should include provision for the development of a practical safety programme for each mine including—

(a) action to ensure prevention and correction of hazardous environmental and physical conditions;

(b) appropriate means and facilities for training, inspection and accident investigation and prevention ;

(c) the initial supply and replacement after normal wear and tear, at the employers' expense, of such protective clothing and equipment as are necessary in view of the nature of the work and the conditions in which it is performed, the young persons being required to use the clothing and equipment supplied; and

(d) any other measures for the safety and health of young persons.

6. With a view to keeping young persons employed or working underground in mines in good health and to promoting their normal physical development, measures should be taken which aim, in particular, at—

(a) encouraging recreational activities, including sports ;

(b) ensuring that changing-rooms and showers meeting approved hygiene standards are made available, changing-rooms and showers separate from those for adults being, where possible, reserved for persons under 18 years of age; and

(c) ensuring that, if circumstances so require, young persons have at their disposal such addition-

organ inom företaget som befatta sig med säkerhet och sundhet ävensom den nationella inspektionsmyndigheten böra ägna speciell uppmärksamhet åt vidtagande av åtgärder avsedda att trygga under jord i gruvor sysselsatta minderårigas liv och hälsa.

2) Bland sådana åtgärder bör ingå utarbetandet av ett praktiskt säkerhetsprogram för varje gruva innefattande

a) verksamhet i syfte att förebygga samt vidtaga erforderliga rättelser i fråga om risker som äro betingade av arbetsmiljö och andra fysiska förhållanden;

b) lämpliga medel och möjlighet med avseende på utbildning, inspektion, utredningar och förebyggande av olycksfall;

c) nyanskaffning och ersättning efter normalt slitage på arbetsgivarens bekostnad av sådana skyddskläder och -utrustning som äro erforderliga med hänsyn till arbetets natur och de förhållanden, varunder det utföres; och skall det åligga de minderåriga att begagna tillhandahållna kläder och utrustning;

d) andra för minderårigas säkerhet och sundhet erforderliga åtgärder.

6. I syfte att bibehålla under jord i gruvor sysselsatta minderåriga vid god hälsa och främja deras normala fysiska utveckling böra åtgärder särskilt vidtagas för att

a) uppmuntra rekreations- och idrottsverksamhet,

b) tillse att omklädningsrum och duschar som fylla godkända hygieniska krav ställas till deras förfogande, varvid separata omklädningsrum och duschar böra, om möjligt, reserveras för minderåriga under 18 år;

c) tillse att, därest omständigheterna så kräva, minderåriga få till sitt förfogande sådana näringstill-

al food and such feeding facilities as would enable them to secure a diet suitable to their stage of development.

skott och sådana anordningar för mathållning som göra det möjligt för dem att erhålla en efter deras utvecklingsstadium anpassad diet.

IV. Weekly Rest and Annual Holidays with Pay

7. Persons under 18 years of age employed or working underground in mines should be entitled to an uninterrupted weekly rest which should not be less than 36 hours in the course of each period of seven days.

8. The weekly rest period should be progressively extended, with a view to attaining at least 48 hours.

9. The weekly rest period should include the day of the week established as a day of rest by the traditions or customs of the country or district.

10. Persons under 18 years of age employed or working underground in mines should not be employed on any work during the weekly rest period.

11. (1) Persons under 18 years of age employed or working underground in mines should receive an annual holiday with pay of not less than 24 working days (corresponding to four working weeks) for 12 months of service.

(2) Public and customary holidays and interruptions of attendance at work due to sickness should not be included in the annual holiday with pay.

12. (1) The employer should be required to keep, and make available to inspectors, records indicating in respect of persons under 18 years of age employed or working underground—

(a) the date of birth, duly certified wherever possible;

(b) the periods of weekly rest; and

(c) the periods of holidays with pay.

IV. Veckovila och årlig semester

7. Minderåriga under 18 år som äro sysselsatta eller arbeta under jord i gruvor böra under loppet av varje period om sju dagar äga rätt till minst 36 timmars sammanhängande veckovila.

8. Veckovilan bör successivt förlängas, varvid målet bör vara att uppnå minst 48 timmars veckovila.

9. Veckovilan bör sammanfalla med den veckodag, som enligt landets eller ortens tradition eller sedvänja fastställts såsom vilodag.

10. Minderåriga under 18 år som äro sysselsatta eller arbeta under jord i gruvor böra icke användas till arbete under veckovilan.

11. 1) Minderåriga under 18 år som äro sysselsatta eller arbeta under jord i gruvor böra åtnjuta en årlig betald semester omfattande minst 24 arbetsdagar (motsvarande fyra arbetsveckor) för 12 månaders tjänst.

2) Allmänna och sedvanliga helgdagar samt frånvaro på grund av sjukdom böra ej inräknas i semestern.

12. 1) Arbetsgivaren bör åläggas att föra och för yrkesinspektör hålla tillgängliga register, vilka böra, med avseende på personer under 18 år, sysselsatta under jord, innehålla uppgift om

a) födelsedag, om möjligt vederbörligen styrkt;

b) perioderna för veckovila;

c) semesterperioderna.

(2) The employer should make available to the workers' representatives, at their request, the information mentioned in subparagraph (1) of this Paragraph.

2) Arbetsgivaren bör på framställning av arbetstagarnas representanter för dem hålla tillgängliga i första stycket av detta moment avsedda uppgifter.

V. Training

13. In line with the principles set forth in the Vocational Training Recommendation, 1962, the competent authorities should take the necessary measures to ensure that young persons employed or to be employed underground in mines—

(a) receive systematic vocational training, through apprenticeship or other forms of training appropriate in the national circumstances, in order to ensure adequate preparation for the particular type of work in which they are to be engaged;

(b) enjoy suitable opportunities for further technical training enabling them to develop their occupational capacities without detriment to their health and welfare, account being taken of national circumstances; and

(c) are provided with suitable opportunities for further education and training above ground with a view to ensuring their future adaptation to technological change in the mining industry and to developing their human capacities.

V. Utbildning

13. I enlighet med de principer som fastställts i rekommendationen angående yrkesutbildning, 1962, böra vederbörande myndigheter vidtaga erforderliga åtgärder för att tillse att minderåriga, som äro sysselsatta eller komma att sysselsättas under jord i gruvor

a) komma i åtnjutande av systematisk yrkesutbildning genom lärlingskap eller andra med hänsyn till de nationella förhållandena lämpliga former av utbildning, så att de äro väl förberedda för det speciella slag av arbete, åt vilket de skola ägna sig;

b) få tillgång till fortsatt teknisk utbildning, som sätter dem i stånd att utveckla sina yrkesfärdigheter utan förfång för sin hälsa och välfärd, allt under beaktande av de nationella förhållandena;

c) förses med lämpliga möjligheter till fortsatt undervisning och utbildning ovan jord i syfte att trygga deras framtida anpassning till tekniska förändringar inom gruvindustrin och för att utveckla deras mänskliga förmåga.

VI. Consultation

14. The competent authority in each country should consult the most representative organisations of employers and workers concerned before determining general policies of implementation and before adopting regulations in pursuance of the terms of this Recommendation.

VI. Samråd

14. Vederbörande myndighet i varje land bör inhämta yttrande från de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna, innan beslut fattas rörande en allmän politik för tillämpning av denna rekommendation och innan regler avsedda för rekommendationens efterlevnad antagas.

Bilaga 6

Resolutioner

I. Resolution angående betald tjänstledighet för studieändamål.
II. Resolution angående sysselsättningsförhållanden för hushållsanställda.
III. Resolution angående arbetsvård för partiellt arbetsföra.
IV. Resolution angående ILO:s verksamhet beträffande skilda industrigrenar.
V. Resolution angående utredning genom ILO:s försorg av nedrustningens sociala och ekonomiska följder.
VI. Resolution angående fördömande av Portugals regering för förekomsten av tvångsarbete inom territorier under dess administration.
VII. Resolution angående sysselsättning av minderåriga i arbete ovan jord i gruvor och stenbrott.
VIII. Resolution angående periodisk översyn av rekommendationen angående sysselsättning av kvinnor med familjeplikter.
IX. Resolution angående jordreform med särskilt beaktande av sysselsättningspolitiska och sociala aspekter.
X. Resolution angående uppförande på dagordningen för nästa allmänna konferenssammanträde av frågan om kooperationens roll för den ekonomiska och sociala utvecklingen i utvecklingsländerna.
XI. Resolution angående antagande av budget för 48:e budgetåret (1966) samt fördelning av utgifterna för samma budgetår på medlemsstaterna.
XII. Resolution angående Internationella arbetsorganisationens bidrag till Internationella arbetsbyråns tjänstepensionsfond avseende år 1966.
XIII. Resolution angående utseende av ledamöter i styrelsen för ILO:s tjänstepensionskassa och tjänstepensionskommitté (Förenta Nationernas gemensamma tjänstepensionskassa).
XIV. Resolution angående ändringar i reglementet för ILO:s tjänstepensionskassa.
XV. Resolution angående pensionskassan för ledamöterna av fasta mellanfolkliga domstolen.
XVI. Resolution angående förordnande av ledamöter i Internationella arbetsorganisationens administrativa domstol.

MARCUS BOKTR. STHLM 1966 650715